דברי משיח

ה׳תשמ״ג

התוועדות ש״פ וישלח, ח״י כסלו

•

מכבוד קדושת

אדמו״ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט״א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

בלתי מוגה

הוספה: ר״ד ב״יחידות״ לגבירים תשרי תנש״א – בפרסום ראשון

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח״

770 איסטערן פאַרקווייַ ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושבע לבריאה

הי׳ תהא זו שנת פדות

קכ״ד שנה לכ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ב"ה.

פתח דבר

לקראת ש"פ וישלח – הננו מוציאים לאור "הנחה" מהתוועדות ש"פ וישלח, ח"י כסלו תשמ"ג (כקביעות שנה זו) – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח – ה'תשמ"ג" חלק שני.

בתור הוספה, באים בסוף הקונטרס פנינים מר"ד מה"יחידות" לגבירים חברי ה"קרן לפיתוח – מחנה ישראל" ביום רביעי, ז' תשרי תנש"א[1] – בפרסום ראשון.

*

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות[2] – ראה בארוכה ב"פתח דבר" ל"דברי משיח" ה'תשנ"ב חלק ראשון.

*

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תש"י-תשנ"ב (ולפני כן), ת"ל זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנן ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובזה בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנ"ש והתמימים: אנא, מי שבידיו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשל"ח-תשמ"ז), שיואיל לשלחן למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים.

ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמיתית והשלימה, בהתגלותו המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפיו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומי"ד ממ"ש ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח,
י"ד כסלו ה'תשפ"ז (הי' תהא זו שנת פדות),
קכ"ד שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

---

1) ע"פ סרט הקלטה (שלא הי' תח"י בעת הדפסת דברי משיח תנש"א ח"א).

2) השיחה הנוכחית נערכה ע"י שילוב ב' הנחות: של "ועד הנחות התמימים" ו"ועד הנחות בלה"ק", בתוספת פרטים אחדים ע"פ הקלטות ה"חזרה" (של ר' י.כ. ור' ש.ב. הלוי ויינברג). בסמ"ד-מה נוספו פרטים מב' הנחות פרטיות (המתפרסמות כאן לראשונה). המאמר נדפס בסה"מ בראשית ח"ב ע' קו ואילך.

Published and Copyrighted by
MACHON LEHAFOTZAS TORASO SHEL MOSHIACH
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213
Tel. (718) 560-3770 • Email: torasmoshiach@gmail.com • www.torasmoshiach.com

נדפס בסיוע ולזכות הת' **משה נחמן הלוי** שי' **קרולפסקי**
שיזכה להפיץ את בשורת הגאולה והגואל מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה בטוב הנראה והנגלה לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

בס״ד. ש״פ וישלח, ח״י כסלו ה׳תשמ״ג

הנחה בלתי מוגה

וישלח יעקב מלאכים לפניו וגו׳[1], ואח״כ כתיב[2] ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו גו׳, ואמרו רז״ל[3] על הפסוק ויאבק איש עמו שהעלו אבק עד כסא הכבוד, שזה מורה על תכלית הבירור, שמעלים את אבק הבירורים עד למעלה מעלה. ואופן הבירור הוא כמו ענין ויאבק כפשוטו, התאבקות והתדבקות, וכמבואר בארוכה בד״ה פדה בשלום לכ״ק אדמו״ר האמצעי[4] (ונת״ל בד״ה פדה בשלום דש״פ ויצא[5]) שזהו ענין פדה בשלום נפשי מקרב לי[6], שענין הפדי׳ בשלום הוא ע״י הקרב שפירושו מלחמה והתלבשות בהבירורים, ועד שהיא באופן של קרב וקירוב, עד לקירוב הגוף זה בזה. דע״י שלימות הבירורים באים אל הגאולה, דזהו גם הקשר להפטרת הפרשה וסיומה והיתה לה׳ המלוכה[7]. וידועים הדרושים בתורה אור[8] לכ״ק אדמו״ר הזקן בעל הגאולה די״ט כסלו ובתורת חיים[9] לאדמו״ר האמצעי בעל הגאולה דיו״ד כסלו (אשר שבת זו היא בין יו״ד לי״ט כסלו), שבהם מבארים את כל הפסוקים על סדר הפרשה, מהפסוק וישלח יעקב גו׳ עד הפסוק ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו גו׳. [דענין זה, ביאור כל פסוק ופסוק על הסדר בדרוש אחד, הוא דבר בלתי רגיל בדרושי חסידות, כי בדרך כלל רוב הדרושים הם על פסוק אחד. ואף שבסידור יש ג״כ דרושים המבארים כמה וכמה פסוקים על הסדר, מ״מ נראה שדרושים אלו נאמרו כמה פעמים, על כל פסוק בפני עצמו, ואח״כ נתחברו יחד בדיבור או בכתב. משא״כ בדרוש זה (וישלח גו׳) נראה שמלכתחילה הי׳ ביאור על כל הפסוקים הנ״ל[10]]. ומבואר שם[11], דבתחילה כתיב וישלח יעקב מלאכים אל עשו גו׳ עם לבן גרתי גו׳, דמה שאמר יעקב לעשו עם לבן גרתי, הנה כוונתו בזה היתה לא רק שהי׳ באופן של גר בלבד אצל לבן, אלא הוא גימטריא תרי״ג, כי בזה שנאמר הלשון גרתי ולא לשון אחר בא לרמז

---

1) ריש פרשתנו (וישלח לב, ד).
2) שם, כה.
3) חולין צא, א. זח״א (פרשתנו) קע, א. וראה תו״א פרשתנו כו, ד.
4) שערי תשובה ח״א מט, א ואילך. וראה גם ד״ה פדה בשלום במאמרי אדה״ז הקצרים ע׳ רטו ואילך.
5) לעיל ע׳ 000 ואילך.
6) תהלים נה, יט.
7) עובדי׳ א, כא.
8) פרשתנו כד, א ואילך. וראה גם מאמרי אדה״ז תקס״ה ח״א ע׳ פב ואילך. שם ע׳ ס ואילך.
9) פרשתנו לט [קפ], ג ואילך.
10) ראה סה״ש ה׳ש״ת ע׳ 50 ואילך.
11) תו״א שם. תו״ח שם מא [קפב], ג ואילך. נד [קצה], ב ואילך.

גם על תרי"ג, כמאמר[12] עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי, היינו שעבודתו אצל לבן היתה בתרי"ג מצוות, ענין הבירורים. ומצד זה שלח אל עשו אחיו לפעול בירור גם בו, והודיע לו שמצדו כבר גמר את כל ענין הבירורים והוא כבר מוכן לקראת הגאולה. ועוד זאת, שמצד יעקב גם עשו הי' כבר מוכן אל הגאולה. דענינו של עשו הוא עולם התהו, ומצד יעקב הי' עשו בבחי' עשו אחיו, היינו שבירר ממנו את הענינים הנעלים שבעולם התהו, אורות מרובים דתהו. וזהו מה שממשיך ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה גו', דהנה מבואר בקונטרס העבודה[13] שאינו מספיק העבודה באופן כללי שבבחי' יחידה שבנפש, ואפי' לא העבודה דחי', אלא צ"ל עבודה פרטית והתבוננות פרטית דוקא. וזהו מה שאמר יעקב ויהי לי שור וחמור גו', היינו שמונה את כל פרטי הבירורים, שבכולם פעל הבירור בפרטיות. ועל כולם אומר ויהי לי, שהבירור הי' באופן דלי, בירור בתכלית השלימות. וגם, כמארז"ל[14] כל מקום שנאמר לי אינו זז לעולם (כמבואר בלקו"ת פ' במדבר[15]), היינו שהבירור הוא באופן נצחי לעולם ועד. ומשום זה הי' כבר מוכן אז אל הגאולה, וכמארז"ל[16] חמור זה משיח כו'.

אמנם כל זה הי' מצד מחשבת יעקב, שמצדו הי' כבר מוכן אל הגאולה, ובמילא כבר היתה גאולה בפועל. אבל אח"כ באו המלאכים ואמרו לו שמצד עשו אין זה כך, שאינו אחיו אלא עשו, וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו. והגם שיעקב ידע גם לפני זה שהולך לקראתו עם ד' מאות איש, מ"מ, הוא חשב שד' מאות איש אלו הם דרגא נעלית ביותר, בחי' ד' מאות עלמין דכסופין[17] שלמעלה מעלה, שהם[17] בחי' ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר[18] דאברהם, דענין סוחר הוא ספירת הכתר שהיא בבחי' סחור סחור, סובב ומקיף, וד' מאות שקל כסף הם למעלה (עובר) גם מבחי' הכתר. וזהו ענין ד' מאות וגו' כסף, עלמין דכסופין, ענין התענוג (מלשון נכספה גו'[19]), ועובר לסוחר הוא עצמיות התענוג. אמנם כל זה הי' מצד יעקב כנ"ל, אבל בפועל אמרו לו שהד' מאות איש של עשו הם למטה כו', ובאופן דלעו"ז, ולכן צריך להיות בירורם באופן אחר, כמבואר בהדרושים שם בביאור המשך הכתובים.

12) פרש"י עה"פ.

13) פ"א (ע' 4 ואילך). פ"ו (ע' 36 ואילך). וראה גם שער היחוד (לאדהאמ"צ) בתחלתו. קונטרס ההתפעלות (מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' לט ואילך).

14) ויק"ר פ"ב, ב. מד"ש פי"ט.

15) ט, ג ואילך.

16) ב"ר פע"ה, ו.

17) ראה זח"ג קכח, ב. רפח, א.

18) חיי שרה כג, טז.

19) תהלים פד, ג.

והנה בסיום הענין כתיב ויותר יעקב לבדו, ואמרו רז"ל[20] שנשאר על פכים קטנים. וכותב ע"ז בדרוש הנ"ל בתורת חיים[21] שזה פלא. אך הביאור בזה, דענין פכים קטנים הוא ענין כלים מועטים דתהו[22]. ומעלת ענינם היא שהם כלים מועטים, היינו לא (רק) מועטים בכמות אלא (בעיקר) מועטים באיכות, בבחי' מיעוט וביטול, כנודע שהכלים דתהו היו בבחי' ביטול. וזה רצה יעקב שיהי' בו (ביעקב) אותו הביטול שבכלים דתהו, ולפיכך נשאר שם לבדו כו'.

והנה בתורת חיים שם מביא ב' פירושים בענין ויותר יעקב לבדו, וכותב[23] שהפירוש הראשון אינו מתיישב ע"פ הפשט ולכן יותר נכון לפרש כפשוטו כו'. וכעין זה מצינו בכמה מקומות בדרושי אדמו"ר האמצעי. ויש לומר, דהענינים שבדרושי חסידות יש בהם גם דברים שנתחדשו ע"י היגיעה, בדרך יגעת ומצאת כו'[24]. ואף שדרושי רבותינו נאמרו בדרך אור ישר כנתינת התורה בהר סיני, וכידוע[25] פתגם הרה"ח כו' ר' הלל מפאריטש, שכאשר הרבי אומר מאמר הרי זה כמעמד הר סיני, משא"כ אח"כ בהסבר המאמר אפשר להיות שקלא וטריא כו', מ"מ קרוב לומר, שגם בענין זה שהוא בבחי' למשה מסיני הי' ג"כ ענין היגיעה. וכידוע[26] שיש מעלה בשקלא וטריא על הלכות פסוקות, דמשום זה הלכה כבבלי לגבי הירושלמי[27], משום שיש בו ריבוי שקלא וטריא וכו'. ועד"ז יש לומר גם בתורת החסידות, שיש מעלה בשקלא וטריא כו'. וידוע סיפור הרב המגיד עם כ"ק אדמו"ר הזקן, שהרב המגיד שאל אותו על תורה מסויימת אם לומר אותה ברבים, והמסקנא היתה שאמר ברבים תורה אחרת. אבל גם הסברא הקודמת יש בה המעלה דשקלא וטריא כו'. וכמו במשה רבינו, דנוסף לזה שקיבל תורה מסיני[28], הרי קיבל גם פלפולי דאורייתא כו'[29]. ומזה מובן בנוגע לכל הנשיאים, דמצד מעלת השקלא וטריא הרי גם בתורת החסידות שהיא בבחי' אור ישר הי' בזה ענין של שקלא וטריא. וכמו בירושלמי שגם בו מצינו קצת פלפול כו'. ובזה יש לבאר גם מה שמצינו בזהר ובקבלה כמה דעות

20) חולין צא, א. פרש"י עה"פ.
21) נה [קצו], ב. נו [קצז], ג.
22) תו"ח שם. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' צח. אוה"ת פרשתנו רמה, א (ממאו"א).
23) נז [קצח], א.
24) מגילה ו, ב.
25) סה"ש תרצ"ז ע' 165. וראה גם דברי משיח תנש"א ח"ה ע' 9, ובהנסמן שם הערה 80.
26) ראה שערי אורה שער החנוכה כב, ב ואילך. המשך תרס"ו ע' צ ואילך. סה"מ תש"ח ע' 122 ואילך.
27) רי"ף וראש סוף עירובין. ועוד.
28) ל' חז"ל – אבות פ"א מ"א.
29) ראה שמו"ר פמ"ז, א. וראה בהנסמן בלקו"ש ח"ד ע' 1088 הערה 11.

וכו', הגם שמבואר ברעיא מהימנא[30] ובאגה"ק[31] שלית תמן לא קשיא ולא ורמינהו כו', כי הגם שזהו בחי' אור ישר, מ"מ צ"ל בזה גם המעלה שבפלפול ושקלא וטריא. ובזה יובן עוד דבר פלא, שכאשר מביא כ"ק אדמו"ר הזקן בקונטרס אחרון בהלכות תלמוד תורה[32] דוגמא על ריבוי השקלא וטריא והקושיות שבתלמוד בבלי, הדוגמא היא דוקא מרשב"י שהוא בעל הזהר, פנימיות התורה, דלכאורה הוא פלא, שדוקא רשב"י בעל הזהר הי' אצלו ריבוי קושיות, י"ב וכ"ד[33], לפני המערה ואחרי המערה, ובגמרא הובא רק חלק קטן מהקושיות (וכמו שמביא בקונטרס אחרון שם דוגמא מהקושיות דר' יוחנן וריש לקיש שבש"ס הובא רק ו' או ז' פעמים. וידוע השקלא וטריא בזה). ומכל זה מובן, שגם בכל העניינים שבחסידות הי' ענין של שקלא וטריא. וגם אם בכתב בא רק אופן אחד, מ"מ נראה שלפני זה הי' שקלא וטריא בדבר. אמנם בגילוי ענין זה הוא בדרושי אדמו"ר האמצעי, שמוצאים בהם פעמים רבות את הביטוי ודלא כדלעיל, יותר מאצל הצ"צ (אם בכלל ישנו אצל הצ"צ) וכל שכן יותר מאדמו"ר הזקן[34]. ומובן, שגם השקלא וטריא והפירוש הראשון וכו' גם הם אמיתיים. וכנודע[35] מה שאמר הבעש"ט שעל כל קושיא שישאלו אותו יש לו תירוץ, ועל כל תירוץ יש לו קושיא. ומבואר בזה[35], כי כאשר באותו עולם שנמצאים בו הדבר בלתי מובן, הנה כשעולים לעולם עליון יותר, שם הוא מובן. אבל הדברים המובנים בעולם זה הנה בעולם עליון יותר אין להם הבנה.

והנה הפירוש הראשון שמביא בדרוש הנ"ל הוא, שיעקב העביר את נשיו ובניו מעבר הנהר כדי לברוח מעשו, והוא נשאר לבדו ללחום עם שרו של עשו, ומבאר בזה[36], דשרו של עשו הי' כמו שהוא לאחר הבירור, בבחי' בעל תשובה, והי' בכחו לנצח ליעקב, כי במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד בו[37], אך יעקב מצד שרשו בעצמות אוא"ס, דזהו מה שנאמר ויותר יעקב לבדו, דלכאורה מאי קא משמע לן שנשאר לבדו, הרי לאחרי שנאמר שהעביר את כולם הרי מובן מעצמו שנשאר לבדו, אלא דפירוש לבדו הוא, כמו שהוא בשרשו בעצמות אוא"ס, ולכן נצח לשרו של עשו, כי יעקב הי' צדיק והי' בו גם מעלת התשובה, וכאשר צדיק נעשה בעל תשובה אין בעלי תשובה יכולים

30) זח"ג קכד, ב.
31) סכ"ו.
32) פ"ג סק"א ד"ה וסמ"ק.
33) ראה שבת לג, ב.
34) להעיר משיחת ליל הושע"ר תשמ"ב (בדברי משיח ח"א).
35) מאמרי אדה"ז ענינים ע' רצז ואילך. „גנזי נסתרות" אור ישראל ע' מא. מגדל עז ע' שעא.
36) תו"ח שם נו [קצז], ד.
37) ראה ברכות לד, ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.

להגיע לדרגא זו, כי יש בו גם תורה וגם מעשים טובים. ומביא ראי' לזה משמעי' ואבטליון ור' עקיבא ור' מאיר, שבנוסף לזה שהיו גרים, גם לימדו תורה ברבים. וענין זה (שצדיק שנעשה בעל תשובה הנה במקום שהוא עומד אין בעלי תשובה יכולים להגיע לשם) הוא חידוש גדול שלעת עתה לא מצאתי מבואר במ"א. ואף שענין זה מבואר רק בפירוש הא', והמסקנא היא באופן אחר (כדלקמן), בכל זאת הרי גם פירוש הראשון הוא פירוש אמיתי. ויתירה מזו, שהסברא שבדבר, שיש מעלה בצדיק בעל תשובה על בעל תשובה סתם, קיימת גם לפירוש השני והמסקנא. ופירוש השני שמביא בדרוש הנ"ל[38] והוא המסקנא, שהעביר את נשיו ובניו אל עשו, ונשאר לבדו ללחום עם שרו של עשו לתקנו ולהעלותו. ומבואר בהמאמר שם שפירוש זה מתאים עם פשטות הכתובים, דבפשטות העביר את נשיו ובניו אל עשו. וגם, דלפירוש הראשון הרי מבואר בהמאמר שם[39] שההשתחואה דיעקב היתה מקודם לויותר יעקב לבדו, וע"פ פשטות הכתובים הי' זה אח"כ. ועוד, דלהעביר נשיו ובניו לצד השני רחוק מעשו, אין זה בהתאם להעבודה שצריכים לעשות לו ית' דירה בתחתונים[40].

וע"י מעשינו ועבודתינו בעבודת הבירורים במשך זמן הגלות[41], זוכים שיהי' והיתה לה' המלוכה בגאולה האמיתית והשלימה, ועוד לפני זה טועמי' חיים זכו[42], ובפרט ע"י הפצת המעיינות חוצה באופן של שטורעם. דעי"ז זוכים שיהי' והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותייך[43] עוד בזמן הגלות, ועי"ז באים לוישלח יעקב מלאכים, שהקב"ה נותן מלאכים לכאו"א שהוא ממורשה קהלת יעקב[44], עד שהוא נעשה בעל הבית ושולח אותם לעשו לומר לו שכבר נגמרה עבודת הבירורים, וכבר אפשר לילך לקבל פני משיח צדקנו, עד שבאים ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים[45], במהרה בימינו ממש.

38) נז [קצח], א.
39) נו [קצז], סע"ד.
40) ראה תנחומא נשא טז. בחוקותי ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפל"ו.
41) ראה תניא רפל"ז.
42) ראה לקו"ש חט"ו ע' 282. וש"נ.
43) ישעי' מט, כג.
44) ברכה לג, ד.
45) תמיד בסופה.

בס״ד. התוועדות ש״פ וישלח, ח״י כסלו ה׳תשמ״ג*

הנחה בלתי מוגה

— שיחה א׳ —

א. זוהי התוועדות הקשורה עם ערב י״ט כסלו, ונוסף לזה זהו גם יום השבת.

ששני הענינים – ערב י״ט כסלו ושבת – קשורים עם התוועדות.

בנוגע לשבת: איתא בילקוט שמעוני[1] (ובמדרשים[2]) ״ויקהל משה – אמר הקב״ה למשה עשה לך קהילות גדולות ודרוש לפניהם הלכות שבת כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקהיל קהילות בכל שבת ושבת ולכנוס בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ללמד ולהורות לישראל דברי תורה כו׳״,

שלכן שבת הוא זמן המתאים לעשות התוועדות, גם התוועדות חסידית, שבה מתאספים בני ישראל יחדיו כדי להוסיף בתורה ותפילה ומצוות, ובפרט מצות הצדקה שהיא כוללת את כל המצוות וגדולה מכל המצוות ושקולה כנגד כל המצוות[3] וכו׳.

הקשר של (ערב) י״ט כסלו להתוועדות: ענין ההתוועדות הוא בפשטות – התאספות יחדיו, וזהו גם הענין ד״יפוצו מעיינותיך חוצה״[4] (ענינו די״ט כסלו), שאוספים יחדיו את כל חלקי העולם, ועד גם ה״חוצה״. כי ״יפוצו מעיינותיך חוצה״ אין פירושו שמפיצים את המעיינות רק בחוצה, אלא שמפיצים את המעיינות אפילו בחוצה, ועאכו״כ שהם נמצאים בפנים, ועאכו״כ בפנים דפנים. והחידוש בזה הוא שמפיצים אותם אפילו בחוצה, ועד בחוצה שאין חוצה ממנה[5].

ומזה מובן ענינו די״ט כסלו – ״יפוצו מעיינותיך חוצה״ – שאוספים יחדיו את כל הדרגות במקום, מפנים דפנים עד חוצה שאין חוצה ממנה, ובמילא גם את כל הדרגות שבינתיים. וכמו כן בנוגע לכל הדרגות בזמן, כי זמן ומקום קשורים זה בזה, כידוע[6].

ומכיון שכל הענינים מתחילים מהתורה – זה מתחיל מכך שמתאספות יחדיו כל הדרגות שבתורה, מפנימיות שבפנימיות דתורה עד חיצוניות שבחיצוניות דתורה.

---

*) תוכן מס״כ־כב; סל״ב־לח הוגה ע״י כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א ונדפס בלקו״ש חכ״ה ע׳ 168 ואילך.

1) ר״פ ויקהל (לה, א). הובא בשו״ע אדה״ז או״ח סר״צ ס״ג.

2) ראה תו״ש ר״פ ויקהל (אות ה). וש״נ.

3) ב״ב ט, א. וראה תניא פל״ז (מח, ב ואילך).

4) ראה אגה״ק הידועה דהבעש״ט – נדפסה בכש״ט (הוצאת קה״ת) בתחלתו.

5) בהנחה אחרת מובא ענין זה לקמן בנוגע לכך שכל הענינים מתחילים מהתורה. ושם: מכיון שהתחלת כל הענינים היא בתורה, לכן צריך להיות הענין דהפצת המעיינות – תורה – בכל הדרגות, עד ל״חוצה״ שאין חוצה ממנו, ועי״ז פועלים גם בכל הבחינות והדרגות דמקום וכו׳ (כדלקמן בפנים).

6) ראה שעהיוה״א פ״ז (פב, רע״א).

ולכן בערב י"ט כסלו, ובפרט כשזהו יום השבת, מתאים במיוחד ענין ההתוועדות, והתוועדות חסידית, ש"ועמך כולם צדיקים"[7], וזהו רק נפקא מינה עד כמה זה נמשך אצל היהודי במעשה בפועל.

וידוע הפתגם של בעל הגאולה, אדמו"ר הזקן (שמסרו כ"ק מו"ח אדמו"ר, וכבר נדפס[8]), שמה שיכולה לפעול התוועדות חסידית, אין מלאך מיכאל יכול לפעול.

והמדובר הוא אודות מלאך מיכאל, "שרכם" ו"שר הגדול"[9], וכידוע[10] שבמלאכים גופא יש כמה סוגים, וביניהם – "יוצר משרתים" ו"אשר משרתיו"[11], מלאכים הקיימים לעד, ומלאכים שהם לפי שעה, ומלאך מיכאל הוא מהמלאכים הקיימים לעד, וביניהם גופא שר הגדול – ואעפ"כ פועלת התוועדות חסידית יותר ממה שיכול לפעול מלאך מיכאל!

וכן הוא בכל התוועדות בכל הזמנים; ועאכו"כ כשההתוועדות היא בחודש כסלו, ועאכו"כ בערב י"ט כסלו, חג החגים[12], ועאכו"כ ביום השבת.

ב. כל הנ"ל הוא מעלת ערב י"ט כסלו ומעלת יום השבת, שלכן מתאים אז לעשות התוועדות. ונוסף לזה בא עילוי גדול יותר, מכיון שבשנה זו חלים הם (ערב י"ט כסלו ושבת) יחד, וכל אחד מהם משפיע על השני:

שבת משפיעה ופועלת בי"ט כסלו את העילוי דשבת, שמשבת נכנסים מיד לי"ט כסלו, בלי שום הפסק זמן בינתיים.

כאשר י"ט כסלו חל ביום השלישי (כפי שהי' בפעם הראשונה[13]), זה ג"כ קשור עם שבת. כדברי הגמרא[14], ואדמו"ר הזקן פוסק בשולחן ערוך[15], שעד יום ג' יכולים לעשות הבדלה, כי עד אז נחשב (בדיעבד) כמוצאי שבת. אבל מובן בפשטות שאין זה מגיע להקשר די"ט כסלו עם שבת כשי"ט כסלו חל בפשטות ביום ראשון בשבוע, שמתחיל ממוצאי שבת כפשוטו, שאז מבדילים לכתחילה.

ולאידך – לי"ט כסלו יש השפעה ופעולה על שבת (בקביעות שנה זו), ובפרט על שבת לאחר חצות היום, "רעוא דרעוין"[16] (שזהו הזמן אשר בו נערכת ההתוועדות), שאז

7) ישעי' ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

8) "התמים" ח"ב ע' עא [פג, ב] ואילך. קובץ מכתבים לתהלים "אהל יוסף יצחק" ע' 198 ואילך. סה"מ תשי"א ע' 243 (השני). ועוד. נדפס אח"כ באגרות־קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' תיג ואילך.

9) דניאל יב, א. פס"ר פמ"ה, ו. מצו"ד עה"פ. וראה לקו"ש ח"כ ריש ע' 506 ובהערות שם.

10) איכ"ר פ"ג, כג. לקו"ת פינחס עט, סע"ב. אוה"ת דרושים לר"ה ס"ע א'תיד ואילך. ובכ"מ.

11) נוסח ברכת "יוצר".

12) אגרות־קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ז ע' ל (נעתק בהקדמה ל"היום יום").

13) אגרות־קודש אדה"ז ח"א (קה"ת, תש"מ. תשמ"ז. תשפ"א) סל"ח (ע' צח).

14) פסחים קו, א.

15) או"ח סרצ"ט ס"ח.

16) ראה זח"ב פח, סע"ב.

אין אומרים "צדקתך צדק" בתפילת מנחה[17], כי לזמן יש כבר שייכות ליום שלאחריו, י"ט כסלו, והענינים הנפעלים (בד"כ) ע"י אמירת "צדקתך צדק" נפעלים עתה ע"י הענין די"ט כסלו.

וכאן רואים במוחש את ההשפעה והפעולה די"ט כסלו על השבת.

ומזה – מהשייכות שבין י"ט כסלו לשבת שהיא ערב י"ט כסלו (בשנה זו), ומהפעולה של האחד על השני – צריכה להיות הוראה עד למעשה בפועל, באופן שיראו זאת בעיני בשר, כשם שגאולת י"ט כסלו היתה באופן ד"הפליא ה' והגדיל לעשות בארץ", כלשון אדמו"ר הזקן במכתבו הידוע[18].

והוראה זו צריכה להיות פשוטה ומובנת לכאו"א, גם לאיש פשוט, בפשטות.

ג. ובהקדים:

בענין זה ששבת היא ערב י"ט כסלו, כלומר שמשבת צריכים להיכנס לעבודה די"ט כסלו, ישנו דבר פלא, וכמדובר כמה פעמים שענינים אלו לא תופסים ("אויף די ענינים כאַפט מען זיך ניט")[19]:

י"ט כסלו הוא יום הגאולה של אדמו"ר הזקן. ובפשטות קשורה הגאולה עם הפצת מעיינות החסידות חוצה, שבגלל זה בא המאסר, ולאחר מכן נגאל אדמו"ר הזקן מזה.

כפי שהענין הוא בפשטות: אילו הי' לימוד רזי תורה באופן שכאו"א לומד לעצמו, לא באופן של הפצה, ע"פ טבע לא הי' בא המאסר, לא הי' ה"שטורעם" בזה לא למעלה ולא למטה; אבל היות שלימוד רזי תורה הי' באופן של הפצה, נעשה מזה ה"שטורעם" והמאסר כו'. כי לקחו את האבן היקרה מכתר המלך ונתנוה לכאו"א, עד שנשפך על השפתיים וכו' – כידוע משל אדמו"ר הזקן בזה עם כל פרטי הלשונות[20] – ומזה נעשה הקטרוג למעלה, שהביא לקטרוג והמאסר למטה.

ואח"כ, כשהיתה הגאולה, היתה זו גאולה בפשטות מהקטרוג על הפצת המעיינות חוצה, ולכן נעשה אז (לאחר הגאולה) "שטורעם" גדול עוד יותר בהפצת המעיינות, וניתן אישור ותוקף למעלה (ועי"ז גם למטה) על כללות הענין דהפצת המעיינות דתורת החסידות חוצה, ביתר שאת וביתר עוז.

---

17) "היום יום" יח כסלו. ספר המנהגים – חב"ד ע' 92.

18) אגרות־קודש אדה"ז שם. וראה שינויי נוסחאות שם.

19) בחזרת ר' י.כ.: בענין זה יש הוראה פשוטה ובולטת, וכמדובר כמה פעמים שדוקא על דברים בולטים ביותר לא מתעכבים.

20) "התמים" שם ע' מט [עב, א]. אגרות־קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' שכו ואילך. ובכ"מ.

ענינה של שבת הוא – שאז "כל מלאכתך עשוי"[21], שבת ענינה תענוג, "וקראת לשבת עונג"[22], ו"אין עצב בה"[23], עד שאפילו אם מאיזו סיבה רוצה מישהו להתענות בשבת, זה נעשה אצלו ענין של תענוג, כפסק אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך[24].

וביום השבת ישנו ענין המנוחה, "באת שבת באת מנוחה"[25], ועד "מנוחה שלימה", ועד "מנוחה שלימה" לא רק כמדת אדם, אלא "מנוחה שלימה שאתה רוצה בה", ויתירה מזו: "מאתך היא מנוחתם", היינו שמנוחה זו קשורה עם מנוחתו של הקב"ה, וזו נעשית מנוחתם של בני ישראל, כפי שאומרים ב"אתה אחד" בתפילת מנחה דשבת [ומובן שאין הכוונה לדרגת המנוחה דזמן המנחה בלבד, כי אם לכללות ענין המנוחה דיום השבת].

ומזה מובן גודל מעלתו של יהודי ביום השבת – כלומר, שמבלי הבט על מעמדו ומצבו ברגע שלפני כניסת השבת, אפילו אם הוא במעמד ומצב שאינו יודע כלל (ועאכו"כ שאינו מרגיש) שבערב שבת אחרי חצות נפעל הענין דעליית העולמות – הנה כאשר מגיע הרגע דכניסת שבת, אומרת לו התורה שיראה כאילו כל מלאכתו עשוי', מכיון ש"באת שבת באת מנוחה".

ושבת קשורה עם ענין החותם. ונמצא ששבת קשורה עם פנימיים ומקיפים וכו' (כמבואר בכמה מקומות בחסידות[26]).

כלומר, ששבת היא למעלה מכל עניני הגלות, וכמאמר[27] "פרש חגיכם קאמר[28] ולא פרש שבתכם", כי בשבת אין ענין של "פרש"[29]. וכמבואר בדרך מצוותיך (להצ"צ)[30], בקשר לסיפור עם אדמו"ר הזקן, שבערב שבת (אחר חצות [בדוגמת זה ששבת אחר חצות קשורה עם י"ט כסלו, כנ"ל]) ישנה עליית העולמות, ואין ענין הבירורים טוב ורע, ואז אין שולטות גבורות וכו', זהו רק טוב.

ועד יתירה מזו: שבת היא למעלה מכל המדידות וההגבלות, אפילו דקדושה. כמבואר בכמה מקומות[31] שביום השבת ישנה עליית העולמות למעלה מדיבור, במחשבה. ומדובר אודות דיבורו של הקב"ה, ואעפ"כ מתעלים העולמות בשבת למעלה מזה, כי אז מתבטלות כל ההגבלות, גם הגבלות דקדושה.

---

21) מכילתא ופרש"י יתרו כ, ט. הובא בטושו"ע (ודאדה"ז) או"ח סש"ו ס"ח (סכ"א).

22) ישעי' נח, יג.

23) ירושלמי ברכות פ"ב סה"ז. הובא בתוד"ה מ"ד – מו"ק כג, ב.

24) או"ח סרפ"ח ס"ג. וראה המשך תרס"ו ע' ע. לקו"ש חכ"ג ע' 28 ואילך.

25) פרש"י בראשית ב, ב. פרש"י ד"ה ויכל – מגילה ט, א. וראה ב"ר פ"י, ט. צפע"נ לרמב"ם הל' שבת רפכ"א.

26) ראה אוה"ת בראשית (כרך ג) תקיא, א. תשא ע' א'תתקנו-ז. סה"מ ה'ש"ת ע' 81-80.

27) זח"ב פח, ב.

28) מלאכי ב, ג.

29) ראה תו"א ר"פ חיי שרה. סידור (עם דא"ח) ר, ג-ד. רג, ג ואילך. ועוד.

30) מצות לא תבערו אש (צ, א).

31) לקו"ת שבת שובה סו, ג. סה"מ תרס"ה ע' י. תש"ג ע' 38. ועוד.

ועד ששבת היא למעלה אפילו מהתורה. זה שהתורה היא למעלה מהעולם – אינו חידוש (ועד שהתורה היא בעלת הבית על מציאות העולם, כמבואר בירושלמי[32] עה"פ[33] "לא-ל גומר עלי"), אבל החידוש הוא ששבת היא למעלה מתורה, כמאחז"ל[34] בקושי התירו לדבר דברי תורה בשבת, ומבאר אדמו"ר הזקן בהוספות לתורה אור[35] שזהו מפני ששבת היא למעלה מהתורה.

ואחרי כל זה, שיודעים מהי שבת, ואומרים ליהודי שבשנה זו שבת היא ערב י"ט כסלו, ערב גאולת י"ט כסלו – שואל יהודי: כיצד מתאים כאן ענין הגאולה? הרי עומדים בשבת שהיא למעלה מכל העניינים, ו"כל מלאכתך עשוי" ו"אין עצב בה", ואז אין שום ענינים שצריכים להיגאל מהם – ומה זאת אומרת גאולה, ממה יש להיגאל?! גאולה פירושה שלפני זה היתה גלות וממנה נגאלים – וכאן עומדים בשבת, ומה שייך לאחרי זה גאולה?!

בשנה אחרת (כשי"ט כסלו אינו חל ביום הראשון מיד אחרי שבת) ישנו ענין הגאולה בי"ט כסלו, כי בין שבת לי"ט כסלו ישנם ימים בינתיים, ובמילא לא מאיר בי"ט כסלו ענין השבת, יש אז מיצרים של ימי החול, ולאחר מכן באה גאולת י"ט כסלו; אבל כאשר י"ט כסלו חל ביום הראשון, ומשבת נכנסים מיד לי"ט כסלו, שאז השבת מאירה ומשפיעה בי"ט כסלו – כיצד מתאים אז ענין הגאולה?!

ד. והביאור בזה:

ביום השבת הרי "כל מלאכתך עשוי", ואז ישנה מנוחה שלימה, ו"כל מלאכתך עשוי" כולל את כל עניני המלאכה, לא רק בנוגע לענינים גשמיים, אלא גם בנוגע לענינים רוחניים, מעשינו ועבודתינו בעבודה רוחנית, נאמר שבשבת "כל מלאכתך עשוי": מבלי הבט על מעמדו ומצבו לפני השבת, כשמגיעה שבת מלאכתו ועבודתו היא באופן של "עשוי".

והמדובר הוא בנוגע לכל בני ישראל, אפילו יהודי שאינו יודע אודות הדין בשולחן ערוך, גם בנוגע אליו נאמר שבשבת "כל מלאכתך עשוי". וזהו דין בשולחן ערוך, שבו לא שייכים שום "פשט'לעך"; מכיון שהתורה מצַוה עליו לראות כאילו כל מלאכתו עשוי' – הרי בודאי שכן הוא באמת (כי פשיטא שהתורה לא תצוה להתבונן ולהרגיש ענין בלתי אמיתי ח"ו).

ונאמר ש"כל מלאכתך עשוי": המלאכה של כאו"א לפי דרגתו (ולא המלאכה של השני) היא "עשוי". כלומר, לא רק המלאכה והעבודה שלמטה ממדריגתו היא "עשוי",

32) כתובות פ"א סה"ב. נדרים פ"ו ה"ח. סנהדרין פ"א ה"ב. ש"ך (ושו"ע אדה"ז) יו"ד סקפ"ט סקי"ג (סקכ"ג).
33) תהלים נז, ג.
34) ראה ירושלמי שבת פט"ו ה"ג. ספר היראה לרבינו יונה אות שיט. וראה תו"א תשא (הוספות) קיג, א־ב. סידור (עם דא"ח) רצז, ד. ובכ"מ.
35) תשא קיג, א.

אלא אפילו אם הוא עומד בדרגא נעלית ביותר, ובמילא מלאכתו ועבודתו אז היא באופן נעלה ביותר – גם זו "עשוי"".

כלומר, בפשטות בעבודה: כאשר מישהו למד חסידות של אדמו"ר הזקן (שזהו הענין "דהוי זהיר בי' טפי"[36] בקשר לי"ט כסלו), או של רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו, ובפרט של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ו"התלהט" ("האָט זיך געקאָכט") והונח בזה, והי' אצלו "גדול לימוד שמביא לידי מעשה"[37], כלומר שהלימוד הי' אצלו בשלימות – הנה לאחר מכן, כשמגיעה שבת, זה נעשה בשלימות נעלית יותר, באופן ד"(כל מלאכתך) עשוי"".

ועד יתירה מזו:

אפילו אם הוא מעריך את עצמו למעלה ממה שהוא (יותר מאשר "מלאכתך" לפי מדריגתו האמיתית), כפי שעושה זאת לפעמים בנוגע לענינים אחרים שלו, שמעריך את עצמו למעלה ממה שהוא, ובמילא צריך הוא להעריך את עצמו למעלה ממה שהוא גם בעבודתו בקדושה – זה נעשה מדריגתו ועבודתו.

ובמכל שכן מכפי שהוא בצד השלילה: הגמרא[38] אומרת "שווי' לנפשה חתיכה דאיסורא". כלומר, כשמישהו אוסר משהו על עצמו, אע"פ שבאמת זה מותר, זה יורד ממדריגתו. ועאכו"כ במדה טובה, כשמישהו מעריך את עצמו למעלה ממה שהוא, זה נעשה "חתיכה דקדושה" עבורו, זו נעשית מדריגתו, ובמילא תובעים ממנו עבודה נעלית יותר לפי מדריגתו כפי שהעריך את עצמו.

אַיי – שואל הוא – מהיכן יקח כח לזה? אומרים לו: אם אין לו כח לזה, יתבע זאת מהקב"ה.

ובאמת הוא אינו צריך לתבוע זאת מהקב"ה, כי הקב"ה נותן לו זאת מעצמו (לפי שכך העריך את עצמו). כידוע הסיפור[39], שכ"ק מו"ח אדמו"ר אמר (בנוגע לענין של צדקה) שכאשר יהודי מחליט לעשות דבר טוב שלא לפי ערכו (בשעת ההחלטה), פותחים לו מלמעלה צינורות חדשים – בהדגשה על "חדשים" – שיוכל לקיים את ההחלטה בפועל. כפי שהי' בפועל בבנין זה עם פלוני בן פלוני (ויודעים את שמו), ועם הכסף שבא אליו ע"י הצינורות החדשים שפתחו לו (כשקיבל את ההחלטה) הדפיסו בפועל את השאלות ותשובות של הצ"צ!

36) ראה שבת קיח, סע"ב.

37) קידושין מ, ב. ב"ק יז, א. וראה הל' ת"ת לאדמו"ר הזקן פ"ד ה"ג-ד.

38) כתובות כב, א. ובכ"מ.

39) ראה אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ח ס"ע תקיג ואילך. שיחת יום שמח"ת תש"מ (שיחות קודש ח"א (ברוקלין, תשע"ט) ע' 172). וראה גם שיחת פורים תשמ"ז (דברי משיח ח"ג ע' 192). וש"נ.

וכשם שהוא בנוגע לצדקה, כן הוא גם בנוגע לכל ענייני תורה ומצוות, שכאשר מישהו מחליט לעשות דבר טוב, ובשעת מעשה אינו אוחז בזה, פותחים לו צינורות חדשים כדי שיוכל לקיים זאת בפועל.

ה. ומזה מובן גם בנדון דידן – בנוגע לשבת ערב י"ט כסלו:

כשמגיע הזמן הקדוש דשבת – ששבת "מיקדשא וקיימא"[40], לא כמו המועדים שבהם אומרים "מקדש ישראל והזמנים" מכיון ש"ישראל דקדשינהו לזמני"[41], אלא "מקדש השבת" (ועאכו"כ לאחר ההכנה דכללות עבודת האדם – "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"[42]) – נעשה "כל מלאכתך עשוי"", כל המלאכות והעבודות של יהודי שעשה לפני זה, מבלי הבט כיצד היו, נעשות בשלימות נעלית יותר, באופן של עשוי'.

ועד שגם אם הוא מעריך את עצמו למעלה ממה שהוא, זה נעשה מלאכתו ועבודתו, וגם זה נעשה בכלל "כל מלאכתך עשוי"".

אח"כ נוסף ענין שני בשבת זו – שהיא ערב י"ט כסלו, שלי"ט כסלו יש השפעה ופעולה על שבת זו, והשבת היא ערב והכנה לי"ט כסלו, יש לה השפעה ופעולה על י"ט כסלו, שאז תהי' העבודה באופן נעלה יותר מכפי שהיא בי"ט כסלו מצד עצמו.

והענין:

לאחר כל העילויים שישנם בשבת, צריכה להיות אח"כ עבודה נעלית עוד יותר בי"ט כסלו. כי י"ט כסלו, חג הגאולה של אדמו"ר הזקן, הוא חג החגים, כפי שנקרא ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר. שהפירוש הפשוט בזה הוא, שאפילו לגבי שאר החגים, השלוש רגלים, י"ט כסלו הוא חג[43]. כלומר, כשם שחג הוא לגבי ימות החול, כך הוא י"ט כסלו לגבי שאר החגים.

ומכיון שכל החגים (רגלים) הם "זכר ליציאת מצרים"[44], "זמן חירותינו"[45], גאולה ממצרים ומיצרים וגבולים[46] – נמצא שי"ט כסלו, חג החגים, הוא עוד יותר יציאה וגאולה מגלות ומיצרים וגבולים מאשר בשאר החגים, וכל כך יותר שזהו כערך החגים לגבי ימות החול.

ולכן, אפילו כשי"ט כסלו חל מיד לאחר שבת, הנה לאחר כל העילויים דשבת, שאז מתבטלות כל המדידות וההגבלות גם דקדושה, ואין אז שום ענינים דגבורות וגלות כו' – י"ט כסלו, חג החגים, הוא נעלה עוד יותר, כי אז ישנו ענין הגאולה באופן הכי נעלה.

---

40) ביצה יז, א.
41) ברכות מט, א.
42) ע"ז ג, א.
43) ראה גם אגרות־קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ח"י ע' רמ. חי"ט ע' קפ־קפא.
44) נוסח הקידוש לשבת ויו"ט.
45) נוסח תפלת העמידה וקידוש לפסח.
46) ראה תו"א וארא נז, ב ואילך. ובכ"מ.

ואדרבה – מכיון שי"ט כסלו בא מיד לאחר שבת, צריך להיות אחרי השבת "מעלין בקודש"[47], שצריכים להגיע לדרגא נעלית עוד יותר. וע"ד שביום השבת ישנו "מעלין בקודש" לגבי מעלי שבתא, ועד"ז ביום השבת עצמו ישנו "מעלין בקודש" בזמן דיומא דשבתא לגבי לילא דשבתא, ובזמן "רעוא דרעוין" לגבי לפני זה [כמבואר בהמשך תרס"ו[48] אודות חילוקי הדרגות דסעודות שבת, עד לתכלית השלימות בזמן מנחת שבת] – כך ישנו גם "מעלין בקודש" בי"ט כסלו שבא מיד לאחר שבת לגבי השבת עצמה.

ועד שאז (בי"ט כסלו) העבודה היא באופן נעלה כזה, שלפי ערך עלי' זו מצבו לפני זה הוא כגלות, ולכן העבודה בי"ט כסלו היא באופן של גאולה לגבי גלות זו.

ואף שבשבת "כל מלאכתך עשוי'" עם כל העילויים שבזה כנ"ל, והוא סבור שאינו מחזיק עדיין בהתעלות למעלה יותר – הרי כשהיהודי רק מחליט להתעלות עוד יותר בי"ט כסלו, פותחים לו צינורות חדשים שיוכל לקיים זאת בפועל.

ו. ומזה מובנת ההוראה משבת זו, ערב י"ט כסלו – שכמה שתהי' עבודתו נעלית, יכול הוא, ומקבל הוא את הכח, להתעלות עוד יותר.

ולכן, צריך כאו"א לעשות חשבון צדק בנפשו ממעמדו ומצבו בלימוד החסידות והפצת המעיינות חוצה, ולהחליט להוסיף בזה ביתר שאת וביתר עוז.

וזוהי הוראה פשוטה ומובנת גם לאיש פשוט, כי לכל איש פשוט אפשר להסביר בפשטות את העילוי די"ט כסלו כשהוא יודע שזה נקרא חג החגים, כנ"ל.

וזוהי הוראה שצריכה להימשך במעשה בפועל – כי "המעשה הוא העיקר"[49],

והוראה במעשה בפועל לא רק לאיש פשוט, אלא גם לאלו האוחזים בדרגא נעלית מזה. כי "המעשה הוא העיקר" נאמר לכל אחד מישראל, גם לאלו העומדים בדרגות נעלות.

ואדרבה – ככל שהמדריגה שבה הוא אוחז נעלית יותר, כך תובעים ממנו יותר.

וכמדובר כמה פעמים שאבן הבוחן אם מישהו שמע והבין את הנאמר, הוא – אם זה נמשך במעשה בפועל, "טאַפאָרו דאַ פּלאַחו" ("הגרזן על העץ", מעשה בפועל)[50].

יתכן שהוא שומע, ועד שהוא מקשיב, ועד שאפילו מבין – אבל אין זה מספיק, אלא זה צריך להימשך במעשה בפועל כפשוטו, אצלו בעבודתו.

ז. ובנוגע לפועל:

---

47) ראה ברכות כח, א. וש"נ. ובכ"מ – נסמנו באגרות־קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א חכ"ט ע' רעט הערה ד"ה להעלות בקודש.

48) ע' תקמד.

49) אבות פ"א מי"ז.

50) ספר התולדות אדמו"ר מהר"ש (קה"ת, תש"ז. תשע"ג) ס"ע 69־68. סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 105. תש"ב ע' 84. תש"ד ע' 104. ועוד.

יש לקבל החלטות טובות בהתוועדות זו, ואח"כ להמשיכן במעשה בפועל.

החל ממעשה בפועל שלכאו"א בשבת זו יש את הברירה לכך: להתבונן בענין בחסידות ממאמרי אדמו"ר הזקן, בעל הגאולה די"ט כסלו.

והרי זהו ענין של "זהיר בי' טפי" בזמן זה. ואין הפירוש בזה שאינו עושה ענינים אחרים, אלא שכל הענינים שהוא עושה עוברים דרך השער של הענין ד"הוי זהיר בי' טפי"[51].

ושתהי' הוספה במעשה בפועל בלימוד החסידות של אדמו"ר הזקן, ושל אדמו"ר האמצעי, ושל כל הנשיאים עד נשיא דורנו, הוספה באיכות ובכמות, שכמות לגבי איכות היא כמו עשי' בפועל לגבי הדרגות שלמעלה מעשי'[52].

והוספה כזו שנקראת גאולה לגבי הדרגא שבה אחז לפני זה, כמה שרק היתה דרגא זו נעלית.

ו"גדול לימוד שמביא לידי מעשה", שהגדלות בלימוד היא – זה שהוא מביא לידי מעשה[53] – שמהלימוד יומשך הדבר במעשה בפועל, עד באופן שזה ניכר לעיני בשר לעיני כל העמים, "הפליא ה' והגדיל לעשות בארץ", כמ"ש אדמו"ר הזקן במכתבו, וכותב את הלשון שלוש פעמים, ו"בתלת זימני הוי חזקה"[54]:

לפעול בכל המבצעים: אחדות ישראל ואהבת ישראל, חינוך, תורה, תפילין, מזוזה, צדקה, בית מלא ספרים – יבנה וחכמי', נרות שבת קודש ויו"ט ("ניט אום שבת געראדט"), כשרות האכילה ושתי' וטהרת המשפחה, ועיקר ולכל לראש – שלכל אחד מישראל תהי' אות באחד מספרי התורה הכלליים.

וכאמור, לעשות את כל זה במעשה בפועל.

וזה יזרז עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה, שתבוא במעשה בפועל, מכיון שכל אחד מישראל עושה את העבודה במעשה בפועל.

וכפי שיש על זה את ההבטחה בפרשתנו[55] "ואתה אמרת היטב איטיב עמך ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרוב", "ואתה אמרת" לשון נוכח, כי כולם יראו זאת בגלוי בעיני בשר, "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו גו'"[56],

במהרה בימינו ממש.

---

51) ראה סה"מ תש"ח ע' 240. ועוד.

52) בהנחה אחרת: כי כמות ביחס לאיכות הרי זה בדוגמת מעשה ביחס לתלמוד.

53) ראה הל' ת"ת לאדמו"ר הזקן פ"ד ה"ג.

54) ב"מ קו, ריש ע"ב. וש"נ.

55) וישלח לב, יג.

56) ישעי' מ, ה. ראה שער האמונה פכ"ה ואילך. תו"ח תצוה תפב, א ואילך.

— שיחה ב' —

ח. בשבת זו יש עוד ענין – שזוהי שבת פרשת וישלח.

ולשבת יש שייכות מיוחדת עם הפרשה שקוראים אז, יותר מימי השבוע דפרשה זו – כי בשבת קוראים את כל הפרשה, משא"כ בימי השבוע דפרשה זו יש לכל יום שייכות רק עם חלק אחד מז' החלקים שאליהם מתחלקת הפרשה, החלק השייך ליום זה.

גם ביום ב' וה' קוראים את הפרשה, וגם במנחת שבת שלפני זה, כך שקוראים בתורה ג' פעמים בשבוע, שג' פעמים הוי חזקה [לפעמים קוראים יותר מג' פעמים בשבוע (מלבד כל הפרשה בשבת), כשיש יו"ט באמצע השבוע, אבל עכ"פ ג' פעמים קוראים בכל שבוע] – אבל אז קוראים רק את התחלת הפרשה (עד "שני" בלבד, לא את כל הפרשה), משא"כ בשבת קוראים את כל הפרשה (עד "שביעי").

וזהו עילוי בשבת לגבי שאר ימי השבוע דפרשה זו (בקשר עם פרשת השבוע), שאז קוראים את כל הפרשה.

ונוסף לזה – בשבת ישנה גם קריאת ההפטרה. שזהו ענין בפני עצמו מהפרשה, כדמוכח גם מזה שמברכים ברכה מיוחדת (בפני עצמה) לפני ההפטרה, וברכות (לשון רבים) לאחר ההפטרה.

שזה אינו אפילו בקריאה בתורה בהפרשה (לפני ההפטרה), שבזמן חכמי המשנה בירכו רק ברכה אחת לפני הקריאה בתורה וברכה אחת לאחר כל הקריאה, מכיון שכל הפרשה כולה היא ענין אחד (ורק לאחרי זה נתתקן שכל אחד העולה לתורה יברך ברכה לפני העלי' ולאחרי', כלומר, כל אחד מז' הקרואים, "גזירה משום הנכנסין כו'")[57]; משא"כ בקריאת ההפטרה מברכים כמה ברכות, ברכה לפני ההפטרה וברכות אחרי ההפטרה.

והרי זהו דבר פלא שעל ההפטרה מברכים יותר ברכות מאשר על קריאת התורה:

להפטרה יש (מצד גדר החיוב) כ"א פסוקים[58] [יש הפטרות שיש בהן פחות פסוקים מזה[59], ואין כאן מקומו, אבל מלבד הפטרות אלו אין צריך להיות פחות מכ"א פסוקים]. שזהו פחות פסוקים ממה שיש אפילו בפרשה הקטנה ביותר בתורה: לפרשה הקטנה ביותר בתורה, פ' וילך (כשהיא בפני עצמה), יש ל' פסוקים (יותר מכ"א פסוקים), ועאכו"כ שלפרשיות הארוכות יש בודאי יותר מזה, כמו פרשתנו (פ' וישלח) שהיא אחת הפרשיות הארוכות ביותר, ויש רק פרשיות ספורות בתורה שיש להן יותר פסוקים מפ' וישלח –

57) מגילה כא, א (במשנה). שם, ב. שו"ע אדה"ז או"ח סרפ"ב ס"ג.

58) מגילה כג, סע"א. רמב"ם הל' תפלה פי"ב הי"ג. טושו"ע (ודאדה"ז) שם ר"ס רפד.

59) ראה מגילה שם, ריש ע"ב. רמב"ם וטושו"ע (ודאדה"ז) שם.

וא"כ כיצד יתכן שעל ההפטרה מברכים יותר ברכות – שברכה היא מלשון המשכה[60] – מאשר על קריאת הפרשה?!

מצד אחד נאמר שההפטרה היא מענין ומעין הפרשה[61], ולאידך נאמר שעל ההפטרה מברכים יותר ברכות מאשר על הפרשה!

ט. בנוגע להפרשה וההפטרה דוישלח:

בשבת זו רואים בגלוי את השייכות של ההפטרה עם הפרשה:

בפרשה כתוב[62] שיעקב אמר לעשו "יעבור נא אדוני לפני עבדו . . עד אשר אבוא אל אדוני שעירה". ומפרש רש"י: "ואימתי ילך (לשעיר)? בימי המשיח, שנאמר[63] ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו". שזהו פסוק מההפטרה, הפסוק האחרון שבה.

וזה מפרש רש"י בפשוטו של מקרא ד"עד אשר אבוא אל אדוני שעירה" [אח"כ אומר רש"י "ומדרשי אגדה יש לפרשה זו רבים", ומזה מובן שלפני זה בפרש"י הוא פשוטו של מקרא].

וכאן רואים את השייכות של ההפטרה עם הפרשה – "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה" – כפי שלומדים זאת בפשוטו של מקרא.

כמה מפרשים[64], פשטנים, גדולי ישראל, ועד גם תנאים ואמוראים[65], מפרשים "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה" שזה קאי על ענין אחר (לא על "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו"), שלפי זה אין רואים בגלוי קשר בין ההפטרה לפרשה – אבל גם הם מודים ש"אלו ואלו דברי אלקים חיים"[66], ובמילא ישנו גם פירוש שני בפסוק זה, הפירוש שמביא רש"י, שזה קאי על "ועלו מושיעים וגו'". ונמצא שגם לדבריהם יש לפסוק שייכות עם הפסוק "ועלו מושיעים וגו'" שבהפטרה, אמנם לא שייכות ע"ד הפשט (כי לדבריהם מדבר הפסוק שבפרשה ע"ד הפשט אודות ענין אחר), אבל עכ"פ ע"ד הרמז, הדרוש או הסוד.

משא"כ לפי רש"י זהו הפירוש הפשוט בפסוק, ובמילא הקשר עם ההפטרה הוא באופן גלוי.

ונוסף לזה: הפירוש שמביא רש"י הוא המסקנא במדרש[67].

י. הפסוק הנ"ל מההפטרה (שמביא רש"י על "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה") הוא הפסוק האחרון בהפטרה. ומזה מובן שיש לו שייכות מיוחדת עם הברכות האחרונות

60) תו"א מקץ לז, ג. ובכ"מ.
61) טושו"ע (ודאדה"ז) שם. טור ורמ"א שם סתכ"ח ס"ח.
62) לג, יד.
63) עובדי' א, כא.
64) רמב"ן. בחיי. ועוד.
65) תוספתא ע"ז פ"ג, א (בסופו). ע"ז כה, ב. ועוד. וראה בארוכה לקו"ש השבועי (ח"כ ע' 154 ואילך).
66) עירובין יג, ב. וש"נ.
67) ב"ר פע"ח, יד (בסופו). יל"ש עה"פ (רמז קלה).

של ההפטרה. הברכות האחרונות הן אמנם על כל ההפטרה, אבל כמובן שיש להן שייכות מיוחדת לפסוק האחרון (שבא מיד לפני הברכות).

[וכמו כן קשור פסוק זה (האחרון) באופן מיוחד גם עם הברכה שלפני ההפטרה, כי הברכה שלפני ההפטרה היא בסמיכות ממש לפסוק הראשון של ההפטרה, הקשור במיוחד עם הפסוק האחרון של ההפטרה – בהתאם לכלל[68] ד"נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן"].

בפסוק זה (האחרון) גופא מדובר אודות שני ענינים: "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו" (שמביא רש"י), ו"והיתה לה' המלוכה" – ענין שני שנוסף עם ו' המוסיף ("והיתה גו'") [ואדרבה: "והיתה לה' המלוכה" הוא הסיום דפסוק האחרון גופא, הסמוך ביותר לברכות שלאחרי'].

וכדמוכח מהמדובר לעיל בהפטרה: בפסוקים הקודמים מדובר אודות משפטו של עשו ע"י הקב"ה או ע"י הגוים וכו', ולאחרי זה בא בסוף ההפטרה ששם מסיים את הענין – "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו". ולאחרי זה נוסף עוד ענין (עם ו' המוסיף) שלא מדובר עליו לעיל בהפטרה – "והיתה לה' המלוכה".

וכמובן גם מהרמב"ם שני הענינים ("ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו" ו"והיתה לה' המלוכה"): בהלכות מלכים[69] כותב הרמב"ם את סדר הגאולה העתידה: "יעמוד מלך מבית דוד . . וילחם מלחמות ה'", שמלחמת ה' היא לכל לראש מלחמה בעמלק[70], שהוא מזרעו של עשו – שזהו הענין ד"לשפוט את הר עשו"; ואח"כ "בנה מקדש במקומו וקיבץ נדחי ישראל", ורק אח"כ, זמן מה לאחרי זה, "יתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד שנאמר[71] אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד", שזהו בזמן שיהי' "והיתה לה' המלוכה".

ומזה נמצא ש"לשפוט את הר עשו" ו"והיתה לה' המלוכה" הם שני ענינים נפרדים שיהיו בשני זמנים נפרדים, תחילה "לשפוט את הר עשו", ואח"כ "והיתה לה' המלוכה".

ובנוגע לשני ענינים אלו יש חידוש בהפטרה דשבת זו לגבי הפרשה:

הענין הראשון, "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו", נמצא בפרשה בהעלם, בפסוק "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה", וזקוקים לרש"י שיפרש זאת; משא"כ בהפטרה נאמר הדבר בגלוי.

והענין השני בפסוק, "והיתה לה' המלוכה", הוא ענין חדש לגמרי שאינו נמצא בכלל בפרשה: כשרש"י מביא על "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה" את הפסוק מההפטרה, מביא רק את התחלת הפסוק, "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו", ואינו

68) ספר יצירה פ"א מ"ז.
69) פי"א ה"ד.
70) ראה רמב"ם שם רפ"ה.
71) צפני' ג, ט.

אומר אפילו "וגו'", שזה מורה ש"עד אשר אבוא אל אדוני שעירה" קאי רק על התחלת הפסוק ולא על סיום הפסוק[72]. ונמצא שסיום הפסוק, "והיתה לה' המלוכה", הוא ענין חדש שנוסף דוקא בהפטרה.

יא. ביאור החילוק בין שני הענינים (והזמנים) – "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו" ו"והיתה לה' המלוכה":

"ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו" פועל אמנם בהר עשו, אבל אין זה פועל שהר עשו יתהפך לגמרי לקדושה.

כפי שענין המשפט ("לשפוט את הר עשו") הוא בפשטות:

אין הפירוש ("ס'איז ניט דער פשט") שבכל פעם ששופט אומר את פסקו אין מצייתים לו, וזקוקים לשוטר שיבצע את הדין בפועל; אלא לפעמים פועל השופט עצמו ע"י עצם דיבורו בשעת הוצאת הדין על בעלי הדינים, וזהו שלימותו של שופט. כפי שהי' בפשטות ענינם של הסנהדרין – להדריך את בני ישראל ולפעול עליהם כיצד להתנהג.

וכדאיתא במשנה באבות[73] שאומרים לשופט "כשיהיו בעלי הדין עומדים לפניך יהיו בעיניך כרשעים וכשנפטרים מלפניך יהיו בעיניך כזכאין כשקיבלו עליהם את הדין", כלומר, שאין זקוקים לשוטר כדי לבצע את הדין –

כי השופט והדיין והרב מסביר כל כך טוב לבעלי הדין את פסקו, עד שהם עצמם מודים לו והם "מקבלים עליהם את הדין", ויתירה מזו – בעל הדין אף מודה לרב על הטובה שעשה עמו בכך שהזהירו שפרוטה, חיי נפשו[74], שנמצאת ברשותו, באמת אינה שלו אלא שייכת לאדם זר, כפי שהתברר ע"י הדין, ובמילא מבטיחים אותו ("באַוואָרנט מען אים") שלא ישתמש בפרוטה זו, שעד עתה היתה חיותה למטה מקליפת נוגה.

ועד"ז הוא הענין ד"לשפוט את הר עשו", שפועלים בהר עשו באופן של משפט, שגם הוא מודה לצד הקדושה – ענין האתכפיא (אבל לא שהוא נהפך לגמרי לקדושה – אתהפכא).

ואח"כ בא "והיתה לה' המלוכה" – שמלכותו של הקב"ה מאירה בגילוי בכל העולם [שהרי עיקר החידוש במ"ש "והיתה לה' המלוכה" קאי ביחס לכל העולם, כי אם הכוונה רק בנוגע לבני ישראל – מאי קא משמע לן?!], ואז אין צורך "לשפוט את הר עשו" כי כל מציאות העולם וגם הר עשו מתהפכים לקדושה, והוא עצמו מצד עצמו מתנהג כדבעי (אין צורך לפעול עליו כמו ב"לשפוט את הר עשו"). ע"ד "מנפשי' כרע"[75] – ענין האתהפכא.

72) ראה לקו"ש שם (ע' 165) הערה 69.
73) פ"א מ"ח.
74) ראה תניא פל"ז (מח, סע"ב).
75) ירושלמי ברכות פ"ב סה"ד. תוד"ה עיון – שבת קיח, ב.

ואלו הם שני זמנים שיהיו לעתיד לבוא: תחילה יהי' "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו" – "ילחם מלחמת ה'", שפועלים בהר עשו שיתנהגו כדבעי, ולאחרי זה שלימות נעלית יותר, "והיתה לה' המלוכה", שהעולם עצמו מתנהג כדבעי.

יב. מזה יוצאות שתי דרגות בעבודת האדם:

כשם שלעתיד לבוא יהיו שני אופנים וזמנים כיצד פועלים בהר עשו, "לשפוט את הר עשו" ו"והיתה לה' המלוכה" – כך ישנם גם שני אופנים בעבודת האדם כיצד הוא פועל עם ה"עשו" שבו: עבודת האתכפיא, "לשפוט את הר עשו", שאמנם פועל עליו להתנהג כדבעי, אבל עדיין אינו מהפכו; ואח"כ עבודת אתהפכא, "והיתה לה' המלוכה" – שמהפכו, שהוא מצד עצמו יתנהג כדבעי.

ועד שפועל עם עשו שיהי' "וישקהו"[76] (את יעקב), לא רק לפי הפירוש הראשון (שמביא רש"י) "שלא נשקו בכל לבו", אלא גם לפי הפירוש השני (ברש"י[77]) ש"נשקו בכל לבו".

ובעצם, שני הפירושים (ב"וישקהו") – "יש שדרשו . . שלא נשקו בכל לבו" ו"אמר ר' שמעון בן יוחאי הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו" – הם ע"ד שני הענינים הנ"ל "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו" ו(אח"כ) "והיתה לה' המלוכה": "שלא נשקו בכל לבו" הוא כפי שפועלת הפעולה ד"לשפוט את הר עשו", שפועל על עשו אבל לא לגמרי; ו"נשקו בכל לבו" הוא הענין ד"והיתה לה' המלוכה", שנהפך לגמרי, "נשקו בכל לבו".

ומזה מובן ששני הפירושים (שמביא רש"י על "וישקהו") הם אמת.

וגם הסדר שבו מביא רש"י את הפירושים הוא מדוייק, כידוע שגם סדר בתורה הוא מדוייק[78]: תחילה הפירוש "לא נשקו בכל לבו" ואח"כ הפירוש "נשקו בכל לבו", הולכים מן הקל אל הכבד: תחילה פועלים עליו שיהי' "וישקהו" אבל באופן "שלא נשקו בכל לבו", ואח"כ מגיעים לדרגא נעלית יותר ש"נשקו בכל לבו".

יג. רשב"י – שאצלו לא הי' החורבן והגלות[79], ואצלו היתה "תורתו אומנתו"[80] – מתחיל מיד בפירוש ש"נשקו בכל לבו".

אבל רש"י על התורה, שלומד פשוטו של מקרא, השייך גם ליהודים המבינים רק פשט, שלא אצל כולם "תורתם אומנתם" [כי עבודתו של רשב"י שייכת לרשב"י וחברייא

---

76) פרשתנו שם, ד.

77) מספרי בהעלותך ט, י.

78) ראה פסחים ו, ב. של"ה חלק תושבע"פ כלל לשונות בתחלתו (תב, ב). וראה אגרות־קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א חל"ה ע' שי הערה ד"ה סדר אין תורה איז אויך תורה. וש"נ.

79) פלח הרמון שמות ע' ז.

80) שבת יא, א. טושו"ע (ודאדה"ז) או"ח סו"ס קו. הל' ת"ת לאדמו"ר הזקן פ"ד ה"ד־ה.

דילי' בלבד] – הסדר הוא שהולכים מן הקל אל הכבד: תחילה מתחילים ב"לא נשקו בכל לבו" – אתכפיא, ורק אח"כ "נשקו בכל לבו" – אתהפכא.

תחילה אוחז בדרגא נמוכה יותר, ואח"כ פועל שיהי' "אמר ר' שמעון בן יוחאי" – הוא מעורר את הרשב"י שבקרבו שיתחיל לדבר ולומר "נשקו בכל לבו",

שאצל רשב"י לא הי' גלות וחורבן, ו"תורתו אומנתו", עד שרשב"י אמר[81] "יכול אני לפטור כל העולם כולו מן הדין",

שהפירוש בזה אינו רק שיכול לפטור את העולם מהעונש, אלא שישנו גם הדבר החיובי שיוצא מהדין והעונש, כידוע[82] שהעונשים ב"תורת חסד"[83] פועלים ענין חיובי, כמבואר באגרת הקודש[84] שזהו כמשל "אב רחמן חכם וצדיק המכה בנו", שזהו ענין של צדק ויושר [שם לא נאמר שזהו ענין של חסד, כידוע שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר בזה[85], אבל ענין של צדק ויושר הוא כן], ובמילא אי אפשר לומר ש"יכול אני לפטור כל העולם כולו מן הדין" פירושו רק מהעונש אבל לא שיש את הדבר החיובי היוצא ע"י העונש (שזה מוחה את כל הענין), כי אז אפשר שאין זו מעלה, אלא בודאי יכול הי' רשב"י לפעול לבטל דין בעולם, ושיהי' כפי שהי' נפעל ע"י הדין והעונש,

ולכן, מצד הרשב"י שבו, "נשקו בכל לבו"[86].

וכשהולכים ע"ד הפשט (כבפרש"י), בסדר מן הקל אל הכבד, תחילה "לא נשקו בכל לבו" ואח"כ "נשקו בכל לבו", מיתוסף אז עילוי אפילו לגבי האופן שמתחילים מיד ב"נשקו בכל לבו" (כפי שהוא אצל רשב"י) – המעלה ד"יתרון האור מן החושך"[87] – שגם עשו שלכתחילה "לא נשקו בכל לבו", אח"כ "נשקו בכל לבו", ובמילא נעשה "כיתרון האור מן החושך".

ובעצם, גם אצל רשב"י, שמתחיל מיד ב"נשקו בכל לבו", ישנו העילוי ד"יתרון האור מן החושך". ועפ"ז יומתק מה שרשב"י מתחיל את פירושו לא ב"נשקו בכל לבו", אלא בצד השלילה – "הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו". דלכאורה: הוא רוצה להדגיש את המעלה ש"נשקו בכל לבו", ומדוע מביא את החסרון ש"הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב"?

אלא שבזה מדגיש שיש בזה העילוי ד"יתרון האור מן החושך" מצד הענין דאתהפכא: שעשו, שמצד עצמו הוא "שונא ליעקב", ולא מצד טבעו או מצד רוע בחירתו, אלא "הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב", זוהי הלכה בתורה ואי אפשר כלל להיות באופן אחר –

81) סוכה מה, ב.
82) ראה לקו"ש חכ"ב ע' 72-71. חכ"ג ע' 98 ואילך. ועוד.
83) ל' הכתוב – משלי לא, כו.
84) סכ"ב (קלד, ב).
85) סה"ש תש"ד ע' 15.
86) ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 3-152.
87) ל' הכתוב – קהלת ב, יג.

ואעפ"כ הי' כאן "נכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו"! שזה מדגיש את החידוש הגדול דאתהפכא שהי' כאן, עם העילוי ד"יתרון האור מן החושך".

וכאשר הולכים ע"פ הסדר בדרך הפשט (פרש"י), הסדר הרגיל, הולכים מן הקל אל הכבד – תחילה הפירוש הראשון, "לא נשקו בכל לבו", אתכפיא, ואח"כ העילוי דאתהפכא – "נשקו בכל לבו",

כנגד שני הענינים (והזמנים) שבהפטרה – "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו" ואח"כ "והיתה לה' המלוכה".

יד. מזה יש הוראה פשוטה גם לאיש פשוט:

כשהוא בא לבית הכנסת בשבת זו ושומע שקוראים בתורה פ' וישלח – הוא יודע, או שאומרים לו, שזהו חומש, תורה שבכתב. אח"כ הוא שומע שאומרים את ההפטרה, ושואל: מה זה? אומרים לו: זהו נביאים. הוא שואל: נביאים ראשונים? ואומרים לו: לא – נביאים אחרונים. מהמיוחסים שבהם? לא – מעובדי' ("חזון עובדי'"), שמוצאו בכלל מעשו[88]! וכאשר מתבונן בזה רק מעט – הוא יוצא מהכלים, ובפרט כשהוא רואה שעל ההפטרה מברכים יותר ברכות מאשר על קריאת התורה.

ומסבירים לו, שזהו מה שאומרת הגמרא[88]: מדוע דוקא עובדי' הנביא אמר את ההפטרה – כי זהו הענין ד"מיני' ובי' אבא ניזיל בי' נרגא": כדי לפעול בעולם עם עשו ועם אומות העולם צריכים לירד בעולם, ודוקא מי שנמצא בעולמו של עשו, עובדי' הנביא שמוצאו מעשו, צריך לומר "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו" עד "והיתה לה' המלוכה". משא"כ כפי שזה כתוב בחומש, בתורה שבכתב, בפ' וישלח ("עד אשר אבוא אל אדוני שעירה"), אין זה כפי שעשו נמצא בעולם, אלא כפי שהוא נמצא בתורה[89].

טו. ההוראה מזה בפשטות:

לא מספיק שיתעסקו עם עשו כפי שהוא נמצא בתורה, אלא צריכים לצאת לעולם ושם להתעסק עמו ולהפכו, תחילה באופן ד"ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו", "לא נשקו בכל לבו", אתכפיא, ואח"כ "והיתה לה' המלוכה", "נשקו בכל לבו", אתהפכא, שהוא מנשק ועוזר לבני ישראל לגמרי, בכל לבו ומצד עצמו, "מנפשי' כרע".

וכפי שישנה ההוראה גם מפ' וישלח – "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו":

כהכנה לכניסה לארץ ישראל, הדבר הראשון שעשה יעקב הי' "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו", בכדי לברר את עשו ולפעול עמו שיתנהג כדבעי.

88) סנהדרין לט, ב.

89) ראה הנסמן בהערה 96.

ולכאורה: "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו" הי' קשור עם ארץ ישראל [יש בזה שתי דעות[90], אם זה קשור עם חוץ לארץ או עם ארץ ישראל, וקרוב לומר שזה קשור עם ארץ ישראל, כי זה בא בהמשך ל"ויקרא שם המקום ההוא מחנים"[91], שזה הי' בדרך לארץ ישראל, היחוד דחוץ לארץ עם ארץ ישראל (כמו שנתבאר לעיל[92] בארוכה). ועכ"פ, אפילו אם זה קשור עם חוץ לארץ, הרי זה הי' קרוב לכניסה לארץ ישראל] – ומה הי' יעקב צריך לעשות אז – הוא הי' צריך להתכונן לקיים את המצוות התלויות בארץ וכיו"ב?

ואעפ"כ רואים שהדבר הראשון שעשה הי' "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו", הוא שולח מלאכים ממש[93], שלוחים, בכדי לפעול עם עשו כפי שעשו עומד בציור שלו בעולם, ומצַוה אותם לומר "עם לבן גרתי – עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי"[94]. הוא שולח אותם לפעול בפשטות את הבירור דעשו, שיתנהג כדבעי[95], עד "וישקהו" בשתי הדרגות שבזה, "לא נשקו בכל לבו" ואח"כ "נשקו בכל לבו".

טז. וההוראה מזה בפשטות (כנ"ל):

יהודי יכול לחשוב שיתעסק רק עם עצמו, הוא ילמד תורה ויתפלל בעצמו ולא יתעסק עם העולם. הוא לא יתעסק בהפצת המעיינות חוצה.

אַיי, ישנה מעלה בעבודת הבירורים, הבירור דעשו, שדוקא אז הוא "יתרון האור מן החושך" – הוא טוען: הוא יעסוק בבירור דעשו כפי שעשו נמצא בתורה. כמדובר פעם[96] שישנו ה"יעקב ועשו האמורים בפרשה"[97], כפי שעשו נזכר בפרשה בתורה, שזהו כפי שעשו נמצא בשרשו ומקורו (לא כפי שנמצא בעולם). ומכיון ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא"[98] – עשו שבעולם נמשך מעשו האמור בפרשה.

הוא יתעסק עם עשו האמור בפרשה. ואף מביא לעצמו ראי' מחסידות: בנגלה כתוב שהכל נמשך מהתורה. וחסידות מבארת זאת בארוכה ע"פ מאמר הזהר הנ"ל "אסתכל באורייתא וברא עלמא", שכל הענינים מתחילים מהתורה, ומה שיש עשו בעולם נמשך מזה שיש עשו בתורה – אזי הוא יתעסק עם עשו ועם "גוי'שקייט" כפי שהם נמצאים בתורה!

---

90) רא"ם ושפ"ח ריש פרשתנו. שפ"ח עה"פ שבהערה הבאה. וראה תו"ש שם סק"ג-ז.

91) ס"פ ויצא (לב, ג).

92) שיחת ש"פ ויצא (לעיל ע' 000 ואילך).

93) פרש"י עה"פ.

94) פרש"י פרשתנו לב, ה.

95) בחזרת ר' ש.ב.ו.: יעקב לא הסתפק בשליחת המלאכים באופן שהוא ישאר בביתו והם ילכו בשליחותו (ששלוחו של אדם כמותו (ברכות לד, ב (במשנה). וש"נ)), אלא יעקב עצמו יצא לקבל את פני עשו כדי לקיים את מ"ש בהפטרה.

96) לקו"ש חט"ו ע' 198. ח"כ ע' 114 (תולדות ש.ז.). שם ע' 342. ח"ל ע' 5-144. ועוד.

97) פרש"י ר"פ תולדות (כה, יט).

98) זח"ב קסא, סע"א-ב.

ו"גוי'שקייט" שבתורה היא בכללות הענין דקא סלקא דעתך ורמינהו וכו' שישנו בתורה – כמובן מהמבואר באגרת הקודש[99] ש"ורמינהו" וקא סלקא דעתך בתורה נמשכים לא מעץ החיים אלא מעץ הדעת טוב ורע.

הוא יתעסק עם "עשו" ו"גוי'שקייט" שבתורה – הוא יתעסק בבירור ודחיית קא סלקא דעתך ו"ורמינהו" בתורה.

ועל זה אומרים לו, שאין מספיק לפעול עם עשו כפי שהוא נמצא בתורה, אלא צריכים לצאת לעולם ושם לפעול עם עשו כפשוטו.

יז. וזוהי ההוראה בפשטות מי"ט כסלו – שצריכה להיות ההתעסקות בהפצת המעיינות חוצה כפשוטה:

הוא רוצה לפעול בהפצת המעיינות חוצה עם ה"חוצה" כפי שנמצא אצל עצמו, או עם ה"חוצה" שבתורה, "חוצה" ברוחניות. הוא רוצה לפעול במבצעים כפי שהם ברוחניות – אומרים לו: לא! לא זו היא הכוונה, הכוונה היא שיפעל עם ה"חוצה" כפשוטו, ברחוב, בעולם.

עליו לצאת לעולם ולפעול שם עם עשו שבעולם שיתהפך, עד שיהי' "כל מעשיך יהיו לשם שמים"[100], ועד שזה גופא ייעשה לשמים (לא רק לשם שמים), ועד "דעהו"[101], כידוע כל הדרגות שבזה[102].

תובעים ממנו שילך לעסוק במבצעים. הוא טוען: הוא יתיישב ללמוד את ההלכות אודות המבצעים, ההלכות אודות אחדות ישראל ואהבת ישראל, או חינוך, או תורה, או תפילין, או מזוזה, או צדקה, או בית מלא ספרים – יבנה וחכמי', או נרות שבת קודש ויו"ט, או כשרות האכילה ושתי', או טהרת המשפחה,

והיות ש"כל העוסק בתורת כו' כאילו הקריב כו'"[103] – הוא פועל בזה את מה שפועלים המבצעים בפועל!

ובמכל שכן וקל וחומר: אם נאמר "כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה"[104] בנוגע לקרבן מן התורה, עאכו"כ שכן הוא בנוגע להוראה של רבותינו וחכמינו ז"ל בדורות האחרונים, וכמו כן הוראת רבותינו נשיאינו [החל מאדמו"ר הזקן (בעל

99) סכ"ו.

100) אבות פ"ב מי"ב. רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א. וראה אגרות־קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א חל"ו ע' שמו בהערה ד"ה כל מעשיך לשם שמים.

101) משלי ג, ו. רמב"ם וטושו"ע שם. שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו ס"ב.

102) ראה לקו"ש ח"י ע' 104 ואילך. ובהנסמן שם הערה 33.

103) מנחות בסופה. ועוד.

104) שו"ע אדה"ז או"ח מהדו"ת סוס"א. מהדו"ק שם סי"א. הל' ת"ת לאדמו"ר הזקן פ"ב הי"א. וראה לקו"ש חי"ח ע' 413 הערה 25.

הגאולה), וכל רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו, עד לנשיא דורנו (שכל אחד מהם הוסיף משלו וכו') שצריכים לעסוק בהפצת המעיינות חוצה ובמיוחד בעניני המבצעים.

ובמילא, עי"ז שילמד בתורה אודות המבצעים, תהי' לו בזה גם המעלה דעבודת הבירורים ו"יתרון האור מן החושך" שנעשה ע"י העסק בהם בפועל.

אומר לו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר – לא! הכוונה אינה שילמד אודות ענינים אלו בתורה, אלא שבפשטות ייצא לרחוב וידבר עם יהודים אודות הפעולה בכל ענינים אלו!

שיהי' "וישלח . . מלאכים", שלוחים, לעשו, ולדבר עמו ולפעול עליו שיתנהג כדבעי.

ואת זה אומרים לו עצמו – לא שישלח אדם שני, אלא כאו"א צריך להיות בעצמו השליח ולפעול בזה בעצמו – "מצוה בו יותר מבשלוחו"[105]!

ואם הוא חושב שיכול רק להתחיל לפעול בזה, ואת החלק הנותר בזה יניח לשני – אומרים לו: לא – "המתחיל במצוה אומרים לו גמור"[106]! עליו לסיים זאת בעצמו.

יח. וכאשר פועלים במבצעים כפשוטם באופן האמור, ובכל עניני הפצת היהדות והפצת המעיינות חוצה, כהוראת רבותינו נשיאינו – יש אז את הבטחתם שהם נותנים כחות שיוכלו לבצע זאת, ויש גם את ברכותיהם שיצליחו,

צריך רק להיות ה"עמדו הכן כולכם"[107], ומקבלים אז את כחותיהם וברכותיהם בהצלחה בכל. כלומר, שאין זו עבודה "על"[108] מנת שלא לקבל פרס"[109] או "שלא"[108] על מנת לקבל פרס", אלא מקבלים בזה את ברכת ההצלחה בכל[110].

ואז פועל כאו"א את הגאולה הפרטית שלו, עד לגאולה הכללית דכל בני ישראל, גאולה האמיתית והשלימה,

"והיתה לה' המלוכה".

[אחרי שיחה זו ניגנו "פדה בשלום"].

יט. מאמר (כעין שיחה) ד"ה וישלח יעקב (נדפס לעיל).

---

105) קידושין מא, א.

106) ראה תנחומא עקב ו. פרש"י עקב ח, א.

107) אגרות־קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ריש ע' רעט. "היום יום" טו טבת.

108) אבות פ"א מ"ג.

109) ראה פרש"י (וכ"ה בפירושו על הש"ס – ע"ז יט, א), מחזור ויטרי, מדרש שמואל ותויו"ט אבות שם. ועוד – הובאו בהמשך וככה תרל"ז (קה"ת, תשע"ג) פט"ו (ע' יד).

110) בהנחה אחרת מובא ענין זה לקמן סוס"מ.

— שיחה ג' —

כ. כרגיל ללמוד פסוק בפרשת השבוע עם פירוש רש"י – הנה בהמשך להמדובר לעיל (במאמר) ממאמרי רבותינו נשיאינו בענין "ויותר יעקב לבדו ויאבק גו'"[111], שזוהי שלימות העילוי של יעקב, כפי שהוא "לבדו"; הרי שלימותו של יעקב כפשוטו יצאה בגלוי אח"כ, כאשר "ויבוא יעקב שלם עיר שכם גו'"[112] – נתעכב על פרש"י עה"פ.

ישנם מפרשים[113] שלומדים ש"ויבוא יעקב שלם" פירושו – שהגיע לעיר "שלם" (שלם הוא שם של עיר); ו"עיר שכם" פירושו שהיא סמוכה לשכם, היא היתה שייכת לשכם, "אשר בארץ כנען".

אבל רש"י אינו לומד כך, אלא ש"שלם" פירושו שלם ("גאַנץ"), וזה קאי על יעקב, שבבואו לשכם הי' "שלם".

במה מתבטא החידוש שיעקב בא "שלם" – מבאר רש"י: "שלם בגופו – שנתרפא מצלעתו". כלומר, לכאורה הי' צריך להיות אצל יעקב חסרון, והכתוב מחדש שבבואו לשכם נעשה שלם.

אח"כ ממשיך רש"י "שלם בממונו – שלא חסר כלום מכל אותו דורון": לכל לראש הי' יעקב עצמו (בגופו) "שלם". אבל מכיון שנאמר "שלם" סתם, מובן שהי' "שלם" בכל הדברים האפשריים.

והחידוש בזה הוא "שלא חסר כלום מכל אותו דורון": הרי יעקב שלח לעשו ריבוי גדול של צאן כו', כפי שהפסוק מפרט לעיל[114] "עזים מאתיים ותישים עשרים וגו'" [וכפי שמבאר רש"י ש"כולם הזכרים כדי צורך הנקבות כו'", שמזה מובן שנוסף על ריבוי הדורון עצמו, נכלל בזה גם ריבוי הוולדות שיהיו במשך הזמן], שזה הי' צריך להיות בריבוי כזה שיפעל על עשו שיתהפך, כפי שמבין ה"בן חמש למקרא"[115] (אף שאין לו מושג להעריך את שוויו של הדורון) שמכיון שיעקב חשב ש"אכפרה פניו (של עשו) במנחה"[116], וכפי שאכן הי' אח"כ בפועל, שהדורון פעל לבטל את רוגזו של עשו, ועד ש"וירץ עשו לקראתו ויחבקהו . . וישקהו" – בודאי הי' הדורון באופן של ריבוי מופלג, שאז יש מקום להניח שעי"ז "אכפרה פניו". ואעפ"כ, בבואו לשכם "לא חסר כלום מכל אותו דורון".

ומכיון שיעקב נעשה שלם בכל עניניו, זה בודאי כולל את תורתו – ממשיך רש"י "שלם בתורתו", והחידוש בזה הוא "שלא שכח תלמודו בבית לבן":

---

111) פרשתנו לב, כה.
112) שם לג, יח.
113) רשב"ם, בחיי כאן.
114) פרשתנו לב, טו.
115) אבות פ"ה מכ"ב.
116) פרשתנו שם, כא.

בהיותו בבית לבן הי' יעקב טרוד בעבודתו בצאן לבן. וכפי שיעקב עצמו אמר[117] "בכל כחי עבדתי את אביכן" (שמזה לומדים כיצד צריך פועל לעבוד עבור בעה"ב שלו[118]), ועד באופן ד"ביום אכלני חורב וקרח בלילה"[119] [וכפי שאדמו"ר הזקן מביא זאת בהלכות נזקי גוף ונפש[120] בקשר עם צער גופו לצורך ממון]. ומובן שלא הי' ליעקב זמן ללמוד תורה, ואדרבה – לכאורה, מכיון שהוא הי' במצב זה במשך עשרים שנה, לכאורה הי' צריך לשכוח את מה שלמד לפני זה באהלי שם ועבר[121]. ואומר הפסוק חידוש "ויבוא יעקב שלם" – "שלם בתורתו, שלא שכח תלמודו בבית לבן".

ובזה מתורצת גם התמי' ששואל "בן חמש למקרא": כיצד אומר רש"י ש"שלם בתורתו" של יעקב התבטא בזה ש"לא שכח תלמודו" – וכי זוהי השלימות דלימוד התורה?! הרי צריכים להתעלות בתורה, שיתוסף בה תמיד (ולא רק לדאוג שלא לשכוח את הקודם)!

ולכן מדייק רש"י, שכאן מדובר כפי שיעקב בא מבית לבן, שבהתחשב באופן שבו עבד יעקב בבית לבן, זה גופא שיעקב לא שכח תלמודו הוא חידוש גדול.

[וע"ד המדובר פעם בארוכה[122] הסיפור אודות הרוגצ'ובי, שהביא את הפלוגתא בין בבלי וירושלמי בנוגע ל"חסידים הראשונים היו שוהים . . תשע שעות ביום בתפילה". שואלת הגמרא – מה נעשה עם תורתם? ובירושלמי[123] איתא "ע"י שהיו חסידים היתה ברכה ניתנת בתורתן", אבל בבבלי[124] איתא ש"תורתם משתמרת" – "שאין תלמודם משתכח"[125]. והלכה כבבלי[126] ש"תורתם" רק "משתמרת"].

כא. אבל צריך להבין: מה בכלל קשה בפסוק, שבגלל זה צריך רש"י לומר את כל האריכות?

והביאור בזה: מצינו כבר אצל האבות הקודמים – אברהם ויצחק – כמה פעמים שהלכו בדרך: אברהם הלך למצרים ולארץ פלשתים וכו', ואפילו יצחק (שלא יצא לחו"ל[127]) הלך לארץ פלשתים. ומתעוררת השאלה: מדוע לא מצינו שהתורה תאמר, שבשובם מדרכם באו באופן של "שלם"?

ויתירה מזו: רש"י עצמו אומר בנוגע לאברהם[128], ש"הדרך גורמת לשלושה דברים ממעטת פרי' ורבי' וממעטת את הממון וממעטת את השם לכך הוזקק לשלושה ברכות

117) ויצא לא, ו.
118) רמב"ם סוף הל' שכירות. טושו"ע חו"מ סו"ס שלז. שו"ע אדה"ז חו"מ הל' שאלה ושכירות ס"כ.
119) ויצא שם, מ.
120) ס"ד בקו"א סק"ב.
121) פרש"י עה"פ שבהערה 179. הנסמן בהערה 178.
122) לקו"ש חט"ז ע' 374 ואילך.
123) ברכות פ"ה ה"א.
124) ברכות לב, ב.
125) פרש"י ד"ה תורתם – שם.
126) רי"ף ורא"ש סוף עירובין. ועוד.
127) תולדות כו, ב־ג. ב"ר פס"ד, ג. פרש"י תולדות שם, ב. ועוד.
128) לך לך יב, ב.

הללו" – הרי בודאי הי' הפסוק צריך לספר שכאשר שב אברהם מהדרך נשאר "שלם" בשלושת הדברים?

ואי אפשר לתרץ, שמכיון שאצל אברהם היתה הבטחה (הברכות "ואעשך לגוי גדול גו'"[129]) ובמילא אין הפסוק צריך לפרש ש(ההבטחה נתקיימה ו)נשאר "שלם" – כי גם אצל יעקב היתה הבטחה מהקב"ה "ושמרתיך בכל אשר תלך גו'"[130], ונוסף לזה, הליכתו של יעקב בדרך (בדרכו לארץ ישראל) היתה ענין של קיום ציווי ה' "שוב אל ארץ אבותיך גו'"[131], ואעפ"כ מבהיר הפסוק ש"ויבוא יעקב שלם"; וא"כ מדוע לא מצינו עד"ז אצל אברהם ויצחק?

ומזה מכריח רש"י, ש"ויבוא יעקב שלם" אינו מצד עצם ענין הדרך (שממעטת ב"שלושה דברים", כנ"ל), אלא מצד ענין מיוחד שהי' אצל יעקב.

ולכן מפרש רש"י את החידוש המיוחד בכל אחד משלושת הענינים: "שלם בגופו – שנתרפא מצלעתו, שלם בממונו – שלא חסר כלום מכל אותו דורון, שלם בתורתו – שלא שכח תלמודו בבית לבן".

כב. אבל ישנה עוד "קלאָץ קשיא" בענין זה שאף אחד אינו מתעכב עלי':

כיצד נאמר ש"ויבוא יעקב שלם עיר שכם" – שרק בשכם הי' יעקב "שלם" – כאשר כל שלושת הפרטים שרש"י מפרט (שבהם הי' יעקב "שלם") נפעלו כבר לפני זה, כך שבבואו לסוכות, שזה הי' (כפי שמפרש רש"י בפסוק שלפני זה) י"ח חדשים לפני כן, הוא כבר הי' "שלם".

ועל הסדר: "שלם בגופו – שנתרפא מצלעתו" – הרי רש"י כבר פירש על הפסוק[132] "ויזרח לו השמש": "לצרכו לרפאות את צלעתו", והרי כבר נתרפא תיכף אחרי "ויאבק איש עמו"[133]; "שלם בממונו – שלא חסר כלום מכל אותו דורון" – זה נפעל מיד, כדאיתא במדרש[134] "מלא הקב"ה חסרונו והחזיר לו מיד הכל"; ו"שלם בתורתו – שלא שכח תלמודו בבית לבן" – הרי זה כבר הי' מיד כשיצא מבית לבן.

והתמי' בזה גדולה יותר: רש"י בפירושו על הש"ס[135] מפרש את הענין ד"שלם בתורתו" – "שלא שכח תלמודו מפני טורח הדרך". שלפי פירוש זה מובן כיצד הענין ד"שלם בתורתו" קשור עם בואו ל"שכם", שזהו כבר (בסיום הדרך) בארץ כנען, מקום מגורי אביו.

אבל כשמגיע לפירושו על התורה, משנה רש"י מפירושו לש"ס, ובמקום "מפני טורח הדרך", כותב "בבית לבן", שאינו קשור עם ביאתו לשכם!

---

129) לך לך יב, ב.
130) ויצא כח, טו.
131) שם לא, ג.
132) לב, לב.
133) שם, כה.
134) תנחומא באָבער פרשתנו יא.
135) שבת לג, סע"ב.

כג. מכיון שכבר נזכר פירוש רש"י בפסוק שלפני זה, שיעקב הי' בסוכות י"ח חדשים – נבאר גם פירוש רש"י זה:

רש"י מתעכב על "ויבן לו בית" ומפרש: "שהה שם י"ח חודש קיץ וחורף וקיץ. סוכות קיץ בית חורף סוכות קיץ". כלומר, שלושת העונים שבפסוק – סוכות בית וסוכות – מרמזים על שלוש תקופות של קיץ חורף וקיץ, ובמילא נמצא שיעקב שהה שם י"ח חודש.

[בפסוק כתובה שוב תיבת סוכות – "על כן קרא שם המקום סוכות" – אבל זה אינו נכנס בחשבון, כי (נוסף לזה שאז הסדר הוא "בית סוכות סוכות" ולא "סוכות בית סוכות", הרי) אין זה מפעולת יעקב; יעקב עשה שלושה דברים: (א) נסע סוכותה, (ב) ויבן לו בית, ו(ג) ולמקנהו עשה סוכות, משא"כ הענין ד"קרא שם המקום סוכות" אין פירושו שיעקב קרא לו כך, אלא שכולם היו קוראים כך למקום].

ואינו מובן: מדוע מתעכב רש"י על התיבות "ויבן לו בית", דלכאורה, ממה נפשך: רש"י הי' צריך להתעכב או בתחילת הענין או בסוף הענין, אבל איזה מקום יש להתעכב על התיבות "ויבן לו בית" שנמצאות בין שתי הפעמים "סוכות"?!

והתמי' גדולה עוד יותר: רש"י אינו כותב אפילו "וגו'" שירמז להמשך הפסוק "ולמקנהו עשה סוכות", אלא מעתיק "ויבן לו בית".

גם צריך להבין – כפי ששואל הרא"ם (ועוד מפרשים): "ולא ידעתי למה הביאו רש"י ז"ל בפירושו", דלכאורה הפסוק "ויעקב נסע סוכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות" הוא "חלק" ("גלאַטיק") לגמרי בפשוטו של מקרא, א"כ מדוע צריך רש"י בכלל להתעכב על פסוק זה?

ועוד: פירוש רש"י – שסוכות בית וסוכות היו בשלוש התקופות ד"קיץ חורף וקיץ" – הוא היפך פשוטו של מקרא, שהרי בפשטות "הבית והסוכות שניהם נעשו בזמן אחד הבית לעצמו והסוכות למקנהו".

וכפי שיתבאר לקמן.

כד. בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר – ישנה הערה מיד בתחילת הפרשה הקשורה עם משיח, דוד מלכא משיחא:

הוא מתעכב[136] על מה דאיתא בזהר[137]: "חיים[138] שאל ממך נתתה לו וגו' . . דא דוד מלכא . . ומאדם קדמאה הוו שבעין שנין דאתקיים דוד מלכא בעלמא". ואח"כ איתא בזהר שגם האבות ויוסף נתנו לו שבעים שנה.

136) לקוטי לוי"צ לזח"א ע' קל.
137) ח"א קסח, א.
138) תהלים כא, ה.

– לכאורה אינו מובן: לפי זה הי' דוד צריך לחיות (לא שבעים שנה, אלא) מאה וארבעים שנה, כי קיבל פעמיים שבעים שנה (פעם אחת מאדם ופעם אחת מהאבות ויוסף).

קושיא זו שואל הצ"צ בדרך מצוותיך[139]. ואין כאן המקום להאריך בזה, ובפרט שכבר נדפס וכל אחד יכול לעיין בזה –

ומתעכב אאמו"ר ואומר: "דקדק לומר ביעקב בעלמא שלא אמר זה באברהם ויוסף, וכן בדוד אמר לעיל תיבת בעלמא", ומבאר שזהו מפני ש"יעקב לא מת, וכן דוד מלך ישראל חי וקיים, ועיין בלקו"ת בד"ה והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי[140] עיין שם". ומבאר זאת אח"כ באותיות הקבלה כו'.

אבל, כמו בכל הערותיו, אינו מבאר איזה "בכן" אפשר ללמוד מזה בעבודה בפועל.

גם צריך להבין: מדוע מדייק הזהר לקרוא לדוד בתואר מלך – "דוד מלכא"?

כה. כאן המקום להמשיך את המדובר בענין משיחת מלך.

דובר[141], שלכאורה זהו דבר פלא שלא מצינו שיהי' כתוב בשום מקום שמשה משח את יהושע למלך. רואים[142] שמשה עשה כמה פעולות למנות את יהושע למלך, "סמך את ידיו עליו"[143], ועד ש"העמיד לו משה מתורגמן ליהושע שיהא דורש בחייו כדי שלא יאמרו ישראל בחיי רבך לא הי' לך להרים ראש", ולכן הי' יום מיתת משה "שבת של דיוזגי"[144], כלומר שמשה לא רצה להמתין עד אחרי מיתתו שבני ישראל יראו שיהושע הוא המלך, אלא רצה להראות זאת לבני ישראל כבר בחייו – ואעפ"כ לא מצינו שמשה משח את יהושע, שמשיחה הרי היא ענין הכי עיקרי בהמלכת מלך. ולכן מסתבר לומר שיהושע לא נמשח.

ושאלו על זה שאלה, וכמדובר כמה פעמים שאין מספיק רק לשאול שאלה ולהישאר בזה, אלא צריכים להתייגע ולמצוא תירוץ. צריך להיות לא רק "יגעתי" ולשאול שאלה (ולהשאיר את היגיעה למצוא את התירוץ למישהו אחר), אלא גם "ומצאתי"[145] – למצוא תירוץ.

שאלו[146], שבמכילתא פ' בשלח[147] איתא בפירוש "ושים באזני יהושע – מגיד שאותו היום נמשח יהושע"! שלכאורה זוהי קושיא עצומה על מה שדובר.

---

139) מצות מינוי מלך (קח, סע"ב ואילך).
140) לקו"ת חוקת סא, ג ואילך.
141) שיחת ש"פ חיי שרה (לעיל ח"א ע' 000).
142) פינחס כז, יח ואילך. ברכה לד, ט.
143) ברכה שם.
144) האזינו לב, מד. וראה פרש"י פינחס שם, טז.
145) מגילה ו, ריש ע"ב.
146) הערות הת' ואנ"ש – מאריסטאון גליון ח (רפז) הערה ה.
147) יז, יד.

אבל באמת, מי ששאל את השאלה לא הבחין ש"קלע" ("האָט צוגעטראָפן") והביא (בדרך אגב) בהמשך ההערה שלו רמב"ם שבו מתורצת השאלה.

הרמב"ם כותב בהלכות מלכים[148] "אין מעמידין מלך בתחילה אלא על פי בית דין של שבעים זקנים ועל פי נביא, כיהושע שמינהו משה רבינו ובית דינו".

שעפ"ז מתעוררת קושיא על המכילתא הנ"ל: "אותו היום נמשח יהושע" (שאומרת המכילתא עה"פ "ושים באזני יהושע") מדובר מיד בהמשך למלחמת עמלק, שהיתה לפני **מתן תורה; אבל השבעים זקנים בדורו של משה, שמינו (יחד עם משה) את יהושע למלך (כפי שכותב הרמב"ם), נתמנו רק משך זמן לאחרי זה – ריבוי זמן לאחרי זה, כמסופר בפ' בהעלותך[149], או עכ"פ לאחר שיתרו בא למשה ונתן את העצה למנות שופטים ושרים, שלמאן דאמר אחד[150] הי' זה** לאחר **מתן תורה, וגם לפי המאן דאמר השני[151] (ש"יתרו קודם מתן תורה בא") הי' מינוי השרים (לאחר ביאת יתרו, שהיתה) לאחר מלחמת עמלק ולאחר אמירת הקב"ה למשה "ושים באזני יהושע" (שעל זה אומרת המכילתא "מגיד שאותו היום נמשח יהושע") – וא"כ, אם נלמד שהמכילתא מדברת אודות משיחת יהושע למלך, כיצד יתאים זה עם הרמב"ם שמינוי יהושע למלך הי' ע"י משה ובית דינו, שבית דינו נעשה רק משך זמן לאחרי זה?!**

ומזה גופא מוכרח שמשיחת יהושע שאיתא במכילתא היא ענין אחר, לא כמו משיחת מלך **(כדלקמן).**

כו. ונוסף לזה ישנן עוד שאלות על המכילתא שמכריחות לומר כך:

משיחת יהושע (כדאיתא במכילתא) היתה מיד לאחר מלחמת עמלק, שאז הי' משה מנהיגם של בני ישראל. ואז, ואפילו משך זמן רב לאחרי זה, עדיין לא היתה סברא שיהושע יהי' ממלא מקומו: ראשית – הי' זה לפני כל הגזירה שמשה לא יכניס את בני ישראל לארץ ישראל, הגזירה נעשתה רק כמעט ארבעים שנה לאחרי זה; ושנית – משה חשב שבניו יהיו ממלאי מקומו, עד שהקב"ה אמר לו בשנת הארבעים **(אחרי הגזירה) שיהושע (ולא בניו) יהי' ממלא מקומו – "כיון[152] ששמע משה שאמר לו המקום תן נחלת צלפחד לבנותיו, אמר הגיע שעה שאתבע צרכי שיירשו בני את גדולתי, אמר לו הקב"ה לא כך עלתה במחשבה לפני, כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו שלא מש מתוך האוהל[153]", ש"לא ימיש מתוך האוהל" הי' ג"כ** לאחר **מתן תורה.**

וא"כ, כיצד אפשר לומר שמשיחת יהושע מיד לאחר מלחמת עמלק, כדאיתא במכילתא – היא ענין של משיחת מלך**, למנות את יהושע למלך?!**

---

148) פ"א ה"ג.

149) יא, טז ואילך. וראה משנה ריש סנהדרין. רמב"ם הל' סנהדרין פ"א ה"ג.

150) מכילתא ופרש"י יתרו יח, יג. וראה רא"ם ועוד שם.

151) פרש"י שם.

152) פרש"י עה"פ פינחס שם, טז.

153) תשא לג, יא.

וגם: כל הענין דמשיחת מלך בשמן המשחה נפעל אצל שאול המלך (ששמואל הנביא משחו). [ועיקר ענין המשיחה בשמן המשחה, משיחה בקרן – התחיל רק אצל דוד[154]].

ועוד: כל ענין שמן המשחה נתחדש רק במשכן, שבא לאחר מתן תורה, וא״כ כיצד אפשר לומר שיהושע נמשח למלך, שזוהי משיחה בשמן המשחה, מיד לאחר מלחמת עמלק, לפני מתן תורה?!

עם עוד כמה שאלות על המכילתא שמכריחות שהמשיחה שעלי׳ מדברת המכילתא היא ענין אחר בכלל.

כז. והביאור:

משיחת יהושע הכתובה במכילתא לא היתה משיחה למלכות בגשמיות בשמן המשחה, אלא משיחה ברוחניות – משיחה מלשון גדולה[155].

ואפילו אם תמצי לומר שמפשטות לשון המכילתא משמע שהיתה זו משיחה בשמן בגשמיות – הרי זו משיחה הקשורה עם ענין אחר (לא משיחת מלך).

כפי שמצינו בכמה מקומות משיחה בשמן הקשורה עם ענינים אחרים. כמו לדוגמא בפרשתנו[156] ״ויצב יעקב מצבה . . ויסך עלי׳ נסך ויצוק עלי׳ שמן״. ועד״ז בפרשה שלפני זה[157] ״וישכם יעקב בבוקר ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה ויצוק שמן על ראשה״ [שיציקת השמן ע״י יעקב קשורה עם ענינו של יעקב – יו״ד עקב, שהיו״ד קאי על בחי׳ החכמה, הקשורה עם ענין השמן[158]. ועפ״ז מובן מדוע נח לא יצק שמן על המזבח שבנה, וגם לא אברהם ויצחק, כי יציקת שמן שייכת דוקא ליעקב]. ועוד.

ועד״ז ישנו הענין דמשיחת כהן גדול ומשיחת כהן משוח מלחמה[159], שמשיחות אלו הן (משיחה בשמן המשחה, אבל) כלל לא ענין של משיחת מלך.

ועד״ז הוא במשיחת יהושע הכתובה במכילתא, שלא היתה קשורה כלל עם משיחת מלך, אלא בשביל ענין אחר. והביאור:

ע״ד כפי שישנו כהן משוח מלחמה נוסף לכהן גדול שהוא משוח (מפני שהכהן גדול אינו יוצא למלחמה), ומשיחת כהן משוח מלחמה היא ענין אחר לגמרי ממשיחת כהן גדול, כפשוט – כך יש לומר גם בנוגע למשיחת יהושע (כדאיתא במכילתא), שמשחוהו

154) ראה הוריות יב, א. ועוד.
155) ראה פרד״ס יוסף עה״ת בשלח שם. תו״ש שם.
156) לה, יד.
157) ויצא כח, יח.
158) ראה ע״ח שער (ג) סדר אצילות פ״ב. פרדס שער (כג) ערכי הכינויים בערכו. תו״א ואוה״ת ר״פ ויצא. ועוד.
159) כריתות ה, ב. רמב״ם הל׳ כלי המקדש פ״א ה״ז. הל׳ מלכים פ״ז ה״א ואילך.

לצאת למלחמת עמלק, אבל למשיחה זו לא היתה שייכות למשיחת מלך, כי אז הי' משה המלך[160], כמ"ש[161] "ויהי בישורון מלך" (שלכמה פירושים[162] קאי על משה רבינו).

ועפ"ז מובן עוד ענין:

בכדי לערוך מלחמה עם עמלק צריך להיות מלך בישראל, שהוא מחוייב במלחמת עמלק.

ורצו לקשר זאת עם משיחת יהושע (כדאיתא במכילתא), שזוהי משיחה כמלך.

אבל זה אינו מבוסס כלל, כי (כנ"ל) בשעת מלחמת עמלק בזמן משה (אחרי יציאת מצרים) הי' המלך (לא יהושע, אלא) משה, כמ"ש "ויהי בישורון מלך".

וזה שמשה עצמו לא יצא למלחמת עמלק, הוא – כי אין הכרח שהמלך עצמו ייצא למלחמת עמלק, הוא יכול לשלוח עבור זה שליח. ומשה שלח את יהושע כשלוחו.

[שאול המלך אמנם יצא בעצמו למלחמה, אבל אין הכרח שכל מלך צריך לצאת למלחמה. ואדרבה – בזמן דוד אמרו אנשי דוד[163] "לא תצא עוד איתנו למלחמה ולא תכבה את נר ישראל"].

ובפרט שמשה אמר ליהושע[164] "בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק גו'", כלומר, שמשה רבינו כלל את עצמו ביחד עם יהושע.

כח. ויהי רצון, שמהדיבור והלימוד אודות דיני משיחה והלכות מלכים ומלחמותיהן – זה יומשך בפועל ממש, ש"יעמוד מלך מבית דוד . . וילחם מלחמות ה' . . והצליח כו'", וכדאיתא במדרשים[165] (ועד"ז בתרגום[166]) עה"פ[167] "מלחמה לה' בעמלק מדור דור", שפירושו מדורו של משה ומדורו של שמואל (ושל שאול) ומדורו של משיח,

בגאולה האמיתית והשלימה במהרה בימינו ממש,

"והיתה לה' המלוכה".

– שיחה ד' –

כט. הביאור בפירוש רש"י:

הטעם שרש"י מתעכב על התיבות "ויבן לו בית", הוא כי הקושי בפסוק שרש"י בא לתרץ הוא בתיבות אלו. בנוגע לכל שאר הפרטים שבפסוק ("ויעקב נסע סוכותה

160) רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ו הי"א. פיה"מ שבועות פ"א מ"ב. ר"ח ורש"י שם טו, רע"א. וראה זבחים קב, א.

161) ברכה לג, ה.

162) מדרש תהלים בתחלתו. שמו"ר פמ"ח, ד. ועוד. הובא ברמב"ן עה"פ.

163) שמואל־ב כא, יז.

164) בשלח שם, ט.

165) מכילתא עה"פ. תנחומא באָבער ס"פ תצא.

166) תיב"ע ות"י.

167) ס"פ בשלח (שם, טז).

. . ולמקנהו עשה סוכות על כן קרא שם המקום סוכות") אין שום קושיא; אבל הענין ד"ויבן לו בית" אינו מובן:

יעקב הי' בדרך, שהקב"ה ציוה עליו "שוב אל ארץ אבותיך גו'", ויעקב קיים את ציווי ה' וחזר אל ארץ מגורי אביו.

ומתעוררת השאלה:

א) כיצד יתכן שיעקב יבנה בית בהיותו בדרך?! כשאברהם ויצחק היו משך זמן בדרך מצינו שהכתוב אומר[168] "ויט אהלו" (וכיו"ב), שאוהל הרי הוא דירת עראי; וכיצד בא יעקב לבנות בית בדרך?

ב) למאי נפקא מינה זה שהתורה מספרת לנו ש"ויבן לו בית"? לא מצינו שהתורה תספר בשום מקום בנוגע לאברהם ויצחק שבנו בית, והטעם לזה הוא כי (א) מובן מאליו שגרו בבית [ובפרט שאצל יצחק נאמר[169] "והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו", ומובן שזה הי' באופן של צניעות, בבית או באוהל], (ב) (כפי שיודע ה"בן חמש למקרא") תורה היא מלשון הוראה[170] – היא באה ללמד משהו, ובמילא אין לתורה מה לספר סתם כך שבנו בית.

ומדוע מספר הפסוק אצל יעקב ש"ויבן לו בית"?

מתרץ רש"י "שהה שם י"ח חודש", שזוהי אריכות זמן, ענין של קביעות, ולכן בנה בית.

ל. ההכרח שיעקב שהה בדרך י"ח חדשים (דוקא), אומר רש"י "קיץ וחורף וקיץ. סוכות קיץ בית חורף סוכות קיץ".

מכיון שהפסוק מדייק לספר "ויבן לו בית", הפירוש הוא שהתורה רוצה להודיע שהיות יעקב בסוכות הי' באופן של קביעות. ומכיון ש"לא בא הכתוב לסתום אלא לפרש"[171], צריך לומר, שהפסוק גופא מרמז כמה זמן הי' יעקב בסוכות.

ועל זה אומר רש"י שהתיבות "סוכות בית סוכות" מרמזות כל אחת על תקופה – סוכות על קיץ ובית על חורף – ובזה טמון רמז, ששהיית יעקב בסוכות היתה במשך שלוש תקופות אלו.

אבל אין כוונת רש"י לפרש את התיבות שבפסוק, ש"נסע סוכותה" הי' בזמן הקיץ, "ויבן לו בית" – בחורף, ו"ולמקנהו עשה סוכות" – בקיץ (השני),

---

168) לך לך יב, ח. תולדות כו, כה.
169) תולדות כו, ח. ראה פרש"י עה"פ.
170) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ס' השרשים שלו ערך ירה. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). וראה זח"ג נג, ב.
171) פרש"י עה"פ נח י, כה. וירא כא, לד.

כי, כמדובר לעיל (סכ"ג), זהו היפך פשטות הכתובים, שהרי בפסוק כתוב בפירוש ש"עשה סוכות" הי' רק "למקנהו", אבל לעצמו "ויבן לו בית"; ובמילא, מיד בבואו לסוכות הוא לא גר באוהל ("סוכות") אלא "ויבן לו בית".

כוונת רש"י היא רק לומר, שנוסף על הפירוש הפשוט בתיבות אלו, הנה [מכיון שהפסוק רוצה להדגיש כיצד קבע יעקב את מקומו בסוכות ("ויבן לו בית"), ו"לא בא הכתוב לסתום כו'", במילא מוכרחים לומר שהפסוק אומר רמז על זמן שהייתו – הנה] בתיבות "סוכות בית סוכות" יש רמז על שלוש תקופות שבהן הי' יעקב בסוכות: "סוכות" מרמז על זמן הקיץ, ו"בית" מרמז על זמן החורף.

לא. לפי ביאור זה מובן גם הסדר בפירוש רש"י, שמתחיל בי"ח חדשים, ורק אח"כ אומר רש"י "קיץ וחורף וקיץ סוכות כו'" – דלכאורה:

כפי שלומדים את רש"י בהשקפה ראשונה, שההכרח בפסוק לפירוש רש"י הוא מהתיבות "סוכות בית סוכות", הי' רש"י צריך להתחיל בזה את פירושו – שמ"סוכות בית סוכות" יודעים שיעקב הי' שם "קיץ וחורף וקיץ", שזהו י"ח חדשים.

ועוד: לכאורה לא הי' צריך רש"י כלל לפרש "י"ח חודש" – ד"מניינא למה לי"[172], כל אחד יכול לספור בעצמו כמה חדשים ישנם ב"קיץ וחורף וקיץ"!

וע"פ הנ"ל זה מובן בפשטות, כי רש"י בא לתרץ את התיבות "ויבן לו בית", שמהן מובן שיעקב שהה אריכות זמן בסוכות. ולכן, לכל לראש אומר רש"י "שהה שם י"ח חודש", שהוא זמן ארוך.

משא"כ אילו הי' רש"י מתחיל ב"קיץ וחורף וקיץ", אינו ברור כמה היא שהיית הזמן – הרי "קיץ וחורף וקיץ" יכול להיות שמונה חדשים בלבד: החודש האחרון של הקיץ, ששה חדשי החורף, עם החודש הראשון של הקיץ שלאחרי זה.

ואע"פ שגם בשביל שמונה חדשים במקום אחד מובן מדוע יבנה בית – הרי זה אינו "חלק" לגמרי. ובפרט שיעקב הי' מוכרח לבנות בית גדול, עבור נשיו בניו ושפחותיו וכו'[173].

ולכן מבהיר רש"י מיד בתחילת פירושו, שכאן היתה שהיית זמן ארוך – י"ח חדשים; ורק אח"כ מביא רש"י את הרמז לזה בפסוק – "קיץ וחורף וקיץ סוכות כו'".

לב. בהמשך לפירושו על "ויבן לו בית" – שיעקב "שהה (בסוכות) י"ח חודש" – מתעכב רש"י על "ויבוא יעקב שלם" ומפרש "שלם בגופו כו'".

---

172) ל' חז"ל – שבת ו, ב. ובכ"מ.

173) בהנחה אחרת: ולכן לא נאמר בכתוב שבנה כמה בתים, עבור בניו ועבדיו ושפחותיו – כי החידוש שבכתוב אינו מתייחס לזה שבני אדם צריכים לדור בבתים (דמאי קא משמע לן), כי אם ללמד שנשאר במקום זה באופן של קביעות.

והי' מקום לחשוב, שזה שהכתוב מבהיר ש"ויבוא יעקב שלם" – קשור עם החסרון שנעשה ע"י הליכה בדרך (בכלל), וכפרש"י לעיל אצל אברהם;

אבל (נוסף להנ"ל (סכ"א)) – לאחר שרש"י אומר שכבר בסוכות הי' ענין של קביעות – "ויבן לו בית, שהה שם י"ח חודש" – ושם עדיין לא כתוב "ויבוא יעקב שלם", מוכרח מזה, ש"ויבוא יעקב שלם" אינו קשור עם הליכה בדרך בכלל, אלא עם ענינים מיוחדים שהיו אצל יעקב, שמהם נעשה "שלם" רק בבואו לשכם. [ולכן אין רש"י מפרט את הענין שאצל יעקב היתה "מטתו שלימה"[174] ועוד שלימויות שהיו אצל יעקב – כי לא קיבל אותן רק כשבא לשכם דוקא].

ועל זה מפרש רש"י "שלם בגופו שנתרפא מצלעתו". ואצל ה"בן חמש למקרא" אין קושיא ממה שאומר רש"י על הפסוק "ויזרח לו השמש" שכבר אז נתרפא – כי ענין זה מביא רש"י ממדרש אגדה כפירוש שני; אבל פשוטו של "ויזרח לו השמש" הוא "לשון בני אדם כו'". וכפי שאומר הפסוק "ויזרח . . והוא צולע גו'".

וכמוכח גם ממה ש"על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה גו'"[175], דלכאורה: אם נאמר שיעקב הי' "צולע על ירכו" רק כמה שעות (ותיכף כשעלה השחר ו"ויזרח לו השמש" הוא נתרפא) – כיצד מתאים לעשות על זה "שטורעם" כזה ד"על כן לא יאכלו בני ישראל . . עד היום הזה"?

ועוד: אם נלמד שיעקב נתרפא תיכף משזרח לו השמש – ייצא שאף אחד לא ראה שהי' "צולע על ירכו", כי נשיו ושפחותיו ובניו היו מעבר השני של הנחל, ו"ויותר יעקב לבדו".

ואינו "חלק" כלל לומר, שבגלל השעות האחדות שבהן הי' יעקב צולע על ירכו שאף אחד לא ראה, "על כן לא יאכלו בני ישראל . . עד היום הזה"!

ולכן מסתבר (ע"ד הפשט) ללמוד, שיעקב לא נתרפא אז, ורפואתו לא באה באופן נסי, אלא לאט לאט באופן טבעי. וזהו שאומר הפסוק "ויבוא יעקב שלם" – שרק בבואו לשכם "נתרפא מצלעתו".

ועפ"ז מובן בפשטות ה"שטורעם" ד"על כן לא יאכלו גו'": כאשר בני יעקב ראו שבמשך שמונה עשר חדשים ברציפות הסתובב יעקב באופן ד"צולע על ירכו" – חיגר – קיבלו על עצמם ש"לא יאכלו . . גיד הנשה גו'".

לג. אח"כ ממשיך רש"י "שלם בממונו שלא חסר כלום מכל אותו דורון", שע"ד הפשט זה נפעל רק בשכם. ולכן אין רש"י מביא את מה דאיתא במדרש ש"החזיר לו מיד", כי בדרך הפשט, אילו אירע נס גדול כזה הי' הכתוב צריך לספר זאת במקום כלשהו.

---

174) ראה ויק"ר פל"ו, ה. פסחים נו, א. ועוד.

175) לב, לג.

ולכן לומד רש"י שמילוי החסרון הי' באופן טבעי, וזה לקח י"ח חדשים, כך שנעשה "שלם בממונו" בבואו לשכם.

ואע"פ שיעקב שלח לעשו ריבוי גדול ביותר ממקנהו מכל המינים, כמ"ש לעיל בפסוק, וכמובן בפשטות מזה שהדורון פעל על עשו ש"ויחבקהו . . וישקהו" כאוהב וידיד, שבודאי הי' זה ריבוי גדול ביותר,

אין זו קושיא אצל "בן חמש למקרא" כיצד נתמלא החסרון במשך י"ח חודש, כי נוסף לזה שאינו יודע בדיוק את החשבון כמה זמן זה צריך לקחת ובמילא אינו מחשיב זאת לנס – הנה אפילו אם כן, כבר הבהיר זאת רש"י לעיל, שצאנו של יעקב "פרות ורבות יותר משאר צאן"[176], ובמילא מובן שמילוי החסרון הי' במהירות יותר מאשר ע"ד הרגיל.

לד. אבל עדיין אינו מובן סיום פירוש רש"י – "שלם בתורתו שלא שכח תלמודו בבית לבן": הרי זה בודאי הי' מיד כשיצא מבית לבן, וא"כ כיצד נאמר שרק בבואו לשכם הי' יעקב "שלם בתורתו"?

והתירוץ בפשטות:

כמדובר לעיל (ס"כ), מכיון שכתוב "שלם" סתם, פירושו שיעקב הי' "שלם" בכל עניניו. ולכן: שלם בתורתו אמנם הי' יעקב כבר מקודם, אבל הפסוק אינו יכול לומר שם שהוא הי' "שלם", כי בגופו ובממונו עדיין לא הי' "שלם" אז.

רק בבואו לשכם נעשה שלם בכל עניניו – לא רק בתורתו (שזה הי' כבר מקודם), אלא גם בגופו ובממונו.

לה. עפ"ז – שיעקב הי' "שלם בתורתו" גם לפני בואו לשכם – מובן גם מה שרש"י אומר "שלם בתורתו – שלא שכח תלמודו בבית לבן", דלכאורה: השלימות דלימוד התורה היא שיתוסף בה תמיד, ולא רק שלא ישכח את הקודם (כמדובר לעיל (ס"כ))?

בנוגע ל"שלם בגופו" השלימות היא שלא יחסר, אבל לא שיתוסף, כי "כל יתר כנטול דמי"[177];

בנוגע ל"שלם בממונו", מכיון שעברו י"ח חודש מאז שיעקב נתן את הדורון לעשו, הנה במשך זמן זה בודאי ניתוסף יותר בצאן ובקר דיעקב, כנ"ל;

אבל בנוגע ל"שלם בתורתו", הרי השלימות היא שיתוסף בה תמיד, ולא רק שלא ישכחו את הקודם?

אלא שאת זה מבהיר רש"י במה שאומר "שלם בתורתו שלא שכח תלמודו בבית לבן": כשיודעים כיצד עבד יעקב בבית לבן ביום ובלילה וכו', מובן שזה גופא שיעקב לא שכח

176) פרש"י ויצא ל, מג.

177) חולין נח, ב. ובכ"מ.

את תלמודו (דקאי על כל תלמודו שלמד לפני זה (לפני שהלך ללבן), כולל – י"ד שנים רצופות שעסק בתורה באהלו של שם ועבר[178]) בביתו של לבן – הוא חידוש גדול [ובפרט כאשר מדובר אודות "יעקב איש תם יושב אוהלים"[179]]. וזה ש"לא שכח תלמודו" הי' (החידוש) בביתו של לבן דוקא, אבל אח"כ באמת ניתוסף אצל יעקב בתורה.

[משא"כ אצל אברהם, אע"פ שבהיותו בדרך זה מיעט בלימוד תורתו, תורה שבכתב ותורה שבע"פ (כפי שמפרש רש"י עה"פ[180] "עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצוותי חוקותי ותורותי") – הרי אין זה מגיע לענין המיוחד שהי' אצל יעקב, שהי' בבית לבן. ולכן דוקא אצל יעקב נאמר החידוש "ויבוא יעקב שלם – שלם בתורתו, שלא שכח תלמודו בבית לבן"].

לו. ההוראה מפרש"י:

"מעשה אבות סימן לבנים"[181]: כאשר יהודי הולך בדרך בזמן הגלות בחוץ לארץ עם כל המניעות ועיכובים ובלבולים של הגלות, אבל הוא הולך ומתנהג כפי שיעקב אבינו הלך והתנהג, הוא עוסק בבירור הבירורים בעולם, ויודע שהתעסקותו בעניני העולם היא מצד ע"פ הוראת השולחן ערוך, ולכן, לא זו בלבד שבזמנו הפנוי עוסק הוא בלימוד התורה, נגלה וחסידות, והפצת המעיינות חוצה, אלא עוד זאת: הוא משתדל "לגזול" מהזמן שעוסק בעניני העולם (ע"פ התורה) כדי שיוכל להוסיף בעניני התורה ומצוותי' – מובטח לו שיבוא שלם – "שלם בגופו", "שלם בממונו" ו"שלם בתורתו",

כפי שהי' אצל יעקב אבינו, "ויבוא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ כנען בבואו מפדן ארם": אע"פ שבא מפדן ארם, מחרן, "חרון אף של מקום"[182], והי' בבית לבן, ואח"כ נפגש עם עשו ונתן לו דורון גדול, ו"ויאבק איש עמו", "והוא צולע על ירכו" – אעפ"כ, כאשר יעקב בא לארץ ישראל (עיר שכם אשר בארץ כנען), הנה "ויבוא יעקב שלם", "שלם בגופו שנתרפא מצלעתו, שלם בממונו שלא חסר כלום מכל אותו דורון, שלם בתורתו שלא שכח תלמודו בבית לבן".

טוען היהודי: מכיון שהוא נמצא בגלות, הרי יש לו את ההגבלות ומניעות ועיכובים של הגלות, עד שזה פוגע בגופו, שהוא צולע וכו'! אומרים לו, שכל הכוונה של המניעות ועיכובים בגלות היא – "כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה' אלקיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם"[183], ובמילא אסור שהמניעות ועיכובים יפריעו לעבודתו, אלא עליו לעשות את עבודתו ביתר שאת וביתר עוז. והיות שע"י עשיית

178) ב"ר פס"ח, ה. פרש"י ס"פ תולדות (כח, ט). ויצא כח, יא.
179) תולדות כה, כז.
180) תולדות כו, ה.
181) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו. שם, י. יד, א. תולדות כו, א. ריש פרשתנו. ס"פ ויחי. תו"ח לך לך פג, סע"ג ואילך. אוה"ת ר"פ לך לך. ועוד.
182) פרש"י ס"פ נח.
183) פ' ראה יג, ד.

העבודה בזמן הגלות ממהרים עוד יותר את ההליכה לארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה, דבר בטוח הוא שיהי' שלם, "שלם בגופו".

לז. ועד"ז בנוגע ל"שלם בממונו":

הוא טוען שהוא מוכרח לעשות פרנסה, מוכרח שיהי' לו ממון, ויש לו את כל הבלבולים הקשורים לזה. ואפילו כשכבר יש לו ממון, הקב"ה הטביע בו את הטבע ש"מי שיש לו מאתיים רוצה ד' מאות"[184], ו"אוהב כסף לא ישבע כסף"[185] – אין זו אשמתו שהוא רוצה יותר כסף, זהו טבע שהקב"ה הטביע בו!

וכי יודה להקב"ה על כך שקיבל מנה או מאתיים? הוא רוצה קודם לקבל ד' מאות, ואח"כ יודה להקב"ה.

אומרים לו שעליו להודות עתה להקב"ה על מה שנתן לו עד עתה.

וכל הבלבולים דממון הם "כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה' אלקיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם", ובמילא אסור שזה יפריע לו לעשות את עבודתו. ואז מובטח לו שיהי' "שלם בממונו".

לח. ועד"ז בנוגע ל"שלם בתורתו":

הוא טוען שמצד בלבולי הגלות ומצד בלבולי הפרנסה שבהם עליו לעסוק בכל יום, ויש אצלו מצב ש"ביום אכלני חורב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני", אין לו זמן ללמוד תורה, וייצא ידי חובתו ב"פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית"[186].

ואפילו "אם ירחיב ה' לו עוד"[187], הוא מסתפק בהוספת עוד קצת זמן ללימוד התורה.

וכאשר מדובר אודות לימוד חסידות – הוא מניח זאת ליום השבת. וביום השבת עצמו – רק לאחר שהוא נח, לאחר שמקיים את המצוה דעונג שבת ע"י אכילתו ושתייתו ושינתו, אז יוכל להתיישב בראש רגוע ללמוד חסידות. כי בימות החול אין לו זמן לזה, הוא טרוד בעניני העסק שלו, ואפילו את מעט הזמן שנותר לו – הוא מנצל ללימוד נגלה, כדי לדעת "המעשה אשר יעשון"[188] "ראלה אשר לא תעשינה"[189], אבל לא ללימוד חסידות, ועאכו"כ ללימוד חסידות בעיון – לזה אין לו זמן!

מה זאת אומרת שאין לך זמן לזה?! כל הזמן שיש לך נברא בכדי שתלמד חסידות! כי "אני נבראתי לשמש את קוני"[190], ומכיון שנולדת לאחר גילוי תורת החסידות – הינך מוכרח לנצל את הזמן שנתנו לך ללימוד חסידות!

---

184) ראה קה"ר פ"א, יג. פ"ג, י. רמב"ן ובחיי ס"פ חיי שרה. ועוד.
185) קהלת ה, ט.
186) מנחות צט, ב. הל' ת"ת לאדמו"ר הזקן פ"ג ה"ד.
187) ל' אדה"ז בתניא פל"ד (מג, ב).
188) ל' הכתוב – יתרו יח, כ.
189) ל' הכתוב – ויקרא ד, ב. ה, יז.
190) משנה וברייתא סוף קידושין.

וכפי שתבע אדמו"ר האמצעי – שצריך ללמוד חסידות בהרחבה[191], כידוע כמה המכתבים שכתב אודות זה, גם בשם אביו אדמו"ר הזקן (כפי שכבר נדפס[192]), וכפי שכותב גם בהקדמתו לדרך חיים, ועד כפי שאיתא גם בכמה מאמרים ושיחות.

ואת זה כתב אדמו"ר האמצעי בדורו, אף שאז היתה דחקות אצל בני ישראל יותר מבכל שאר הדורות, יותר מבדורו של אדמו"ר הזקן ובדורות שלאחרי זה!

ועאכו"כ שעתה, מבלי הבט על בלבולי הגלות – צריכים פשוט ללמוד חסידות.

וכמו כן לפעול בהפצת המעיינות חוצה בכלל, לפעול שכל אחד מישראל ילמד חסידות.

לט. הוא טוען שאינו אוחז בזה.

מה זאת אומרת שילך לדבר עם השני שהלה ילמד חסידות – בשעה שאח"כ, כשהוא מסתגר בחדר לבדו ומביט ב"מראה" ורואה מי הוא, "מכף רגל ועד ראש אין בו מתום"[193] (כפי שידע איניש בנפשי') – נעשה לו "מואר" בעיניים בלשון סגי נהור, ומי הוא לומר ולדבר ("וואָס איז ער פאַר אַ זאָגער און רעדנער") לשני כאשר הוא יודע את מצבו?!

אומרים לו, שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שהוא ראש הדור, הכולל בעצמו את כל אנשי הדור, בדוגמת ראש הכולל בעצמו את כל האיברים, יודע אודות כל חשבונות אלו, ואעפ"כ אומר ותובע שכל אחד צריך ללמוד חסידות ולפעול כן גם על אחרים.

הוא אמר בקשר עם גאולתו שצריך להיות "עשרה שיושבין ועוסקין בתורה" – כידוע המאמר חסידות שאמר בקשר עם גאולתו[194] על "עשרה שיושבין ועוסקין בתורה"[195] – ומביא במאמר את המשנה ומאחז"ל בנגלה דתורה ומבאר זאת ע"פ חסידות. ואמר[196] ש"לא אותי בלבד גאל הקב"ה כו'", אלא כל אחד מישראל, ועד גם יהודי "אשר בשם ישראל יכונה", יהודי שחושב שאצלו יהדות ותורה אינם יותר מכינוי – גם יהודי כזה נגאל, ובמילא גם אליו שייך המאמר חסידות ד"עשרה שיושבין ועוסקין בתורה", שעליו לוודא שהוא לומד חסידות, ובאופן ד"עשרה שיושבין ועוסקין בתורה", כלומר שעליו לפעול גם שאחרים יישבו וילמדו חסידות, בכדי שיהי' "עשרה שיושבין ועוסקין בתורה".

מ. ובנוגע לזה שהוא אומר שאינו אוחז בזה – ידוע הסיפור שכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר ואח"כ הדפיס, שאדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע הי' נוהג בנטילת ידים לסעודה ליטול

---

191) ראה שיחת ש"פ ויצא (לעיל ע' 000). ובכ"מ.

192) אגרות־קודש אדהאמ"צ ח"א ע' רכח. שם ס"ע רסג ואילך. ס"ע רעג־ד.

193) ישעי' א, ו.

194) נדפס בסה"מ תרפ"ח ע' קמח ואילך. תש"ח ע' 265 ואילך.

195) אבות פ"ג מ"ו.

196) במכתבו מט"ו סיון תרפ"ח – נדפס בסה"מ שם (תרפ"ח ע' קמו. תש"ח ע' 263). אגרות־קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' פ.

שלוש פעמים על כל יד[197], ואמר למישהו שהנהגה זו אין לה שייכות אליך, וצריכים לאחוז בזה כו'[198].

חסידים הראו "קונץ", וכאשר שמעו על זה – התחילו כולם להתנהג כך, ליטול ידים שלוש פעמים על כל יד! לפני שנתפרסם ענין הנ"ל – היו כו"כ שלא ידעו כלל אודות המושג דנטילת ידים ג"פ; אבל מאז שנתפרסם שישנו ההידור דנטילת ידים ג"פ (שכך נהג כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע וכו'), הנה למרות שנאמר שצריכים להיות ראוי לזה, התחילו כל החסידים לנהוג כך בפועל ממש!

אמנם חזרו בכך על זה שצריכים לאחוז בזה וצריכים שתהי' לזה שייכות, אבל בפועל התנהגו כך בשמעם את הסיפור הנ"ל, עד שכך נעשה המנהג אצל כולם, גם אצל ילדים קטנים בפשטות, וגם אצל אלו שאינם יודעים כלל אודות כל הסיפור[199].

אַיי, הוא אמר שצריכים לאחוז בזה וכו' – הרי בהכירי את חמי (כ"ק מו"ח אדמו"ר), שאצלו הי' "טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל"[200], דבר ודאי הוא שלא סיפר אודות כל הענין ואף ציוה להדפיסו בכדי למנוע מבני ישראל לעשות דבר טוב. ובפרט בידעו שכאשר חסידים ישמעו דבר כזה, שהוא דבר "ערב" ("אַ געשמאַקע זאַך") – יתפסו בזה מיד. אלא בודאי סיפר אודות זה וציוה להדפיסו בכדי שינהגו כך, אע"פ שצריכים לדעת שצריכים לאחוז בזה, וכדלקמן.

כיצד יתכן שבאמת ינהגו כן (נטילת ידים ג"פ על כל יד) אף שאין אוחזים בזה (עדיין)?

ישנה הוראה שני' שכ"ק מו"ח אדמו"ר אומר בשם אביו אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע[201], שעכשיו צריכה העבודה להיות באופן ד"חטוף ואכול חטוף ואישתי"[202]: כששומעים אודות הנהגה טובה ודבר טוב – צריכים מיד לחטוף ולעשותו!

פעם הי' זמן שעבודה היתה צריכה להיות עם סדר, שתחילה יעשו את הענינים שבהם אוחזים, ואח"כ, כשמתעלים לדרגא נעלית יותר, יעשו את מה שאליו שייכים אז וכו'; משא"כ עכשיו אין צריכים להמתין עד שיאחזו בהנהגה טובה מסויימת, אלא כאשר שומעים אודותי', צריכים לחטוף ולעשותה מיד.

ועד"ז גם בנוגע להנהגה בנטילת ידים לסעודה ליטול שלוש פעמים על כל יד: מכיון ששמעו שאדמו"ר נ"ע התנהג כך, חוטפים מיד וכל אחד מתנהג כך.

---

197) לקו"ד ח"ד תרעד, ב. סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 83-82. וראה גם "היום יום" כ שבט. אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ריש ע' רג.

198) לקו"ד ח"א עא, ב. סה"ש שם.

199) בכ"ז – ראה גם שיחות: ש"פ וישלח תשי"ד (לקו"ש חכ"ג ע' 3-522; פתח דבר לספר המנהגים – חב"ד); ש"פ תצוה תש"מ (שיחות קודש ח"ג (ברוקלין, תשע"ט) ס"ע 172).

200) משלי כב, ט.

201) ראה אגרות-קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"א ע' רסו. מבוא לקונטרס ומעין (ע' 22). וראה לקו"ש חי"ט ע' 90 ואילך.

202) עירובין נד, א.

וע"ד שמספרת הגמרא[203] בנוגע לרב אחא ברי' דרבא, שכאשר שמע שרבו רב כהנא אמר שאפשר לצאת י"ח בהדסים "אפילו תרי וחד (שני עלין בעוקץ אחד ועלה אחד מלמטה ועולה ורוכב על השנים[204])", הנה "רב אחא ברי' דרבא מהדר אתרי וחד הואיל ונפיק מפומי' דרב כהנא", אף שזהו רק בדיעבד (ולכתחילה צריכים "תלתא טרפי בקינא")[205].

ועד"ז גם בנדון דידן: מכיון ששמע שרבו, רבך, נטל ידים שלוש פעמים על כל יד, הוא עושה זאת. כי "בתר רישא גופא אזיל"[206], והוא חלק מה"גופא", ובפרט שהוא רוצה להיות כמה שיותר מה"גופא". ועד שאצלו נעשה הדבר לא רק הידור אלא חיוב והכרח.

אַיי, אדמו"ר נ"ע אמר שצריכים לאחוז בזה – הנה כאמור, מכיון שכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר אודות הנהגה זו וציוה להדפיסה, בודאי היתה כוונתו שיתנהגו כך, ומכיון שהוא אומר שצריכים לעמוד בזה, דבר ודאי הוא שאח"כ יגיעו לעמוד בזה, ובפרט שהרבי נתן בזה ברכת ההצלחה, שכאשר ישנו רק "עמדו הכן כולכם" מקבלים ברכת ההצלחה בזה, ובמילא בודאי יגיעו לזה. אלא שזה בא בשינוי הסדר, שתחילה מתנהגים כך ואח"כ מגיעים לאחוז בזה.

כפי שהסדר בתורה הוא, ש"אין מוקדם ומאוחר בתורה"[207] – כך נעשה הדבר תורה מלשון הוראה בחיים, שגם בהנהגתו בחיים מתנהג באופן של "אין מוקדם ומאוחר", שתחילה מתנהג כך ואח"כ מגיע לאחוז בדרגא זו.

ולכן, זה שמתנהג כך (עוד לפני שאוחז בזה) הוא רק שינוי בזמן, כי בודאי יאחז בזה אח"כ, אלא שמגיע לזה באופן ד"אין מוקדם ומאוחר".

מא. וזוהי הוראה כללית בנוגע להתעסקות בכל המבצעים, ובתורה ומצוות בכלל, שאין לטעון שאינו ראוי לעסוק בהפצת המעיינות חוצה, אלא לכל לראש צריכים לעסוק בזה בפועל ממש, מכיון שזוהי הוראת נשיא דורנו, ובד בבד עם התעסקותו בהפצת המעיינות חוצה, ישתדל להוסיף בעבודתו בנוגע לעצמו, באופן שיהי' ראוי לכך!

ופשיטא שאין להמתין עד שיהי' ראוי לכך ("קשוט עצמך"[208]) ורק אז יחשוב אודות התעסקות בהפצת המעיינות חוצה – אלא כאשר יש לו הזדמנות לעסוק בהפצת המעיינות, עליו לעשות זאת תיכף ומיד – "חטוף ואכול חטוף ואישתי"!

---

203) סוכה לב, ב.
204) פרש"י שם.
205) בכ"ז – ראה גם שיחת ליל ה' דחה"ס תשמ"ח (דברי משיח ח"א ע' 248), ובהנסמן שם הערה 81.
206) עירובין מא, א.
207) פסחים ו, ב. פרש"י בראשית ו, ג. ועוד.
208) ב"מ קז, סע"ב. ב"ב ס, ב. סנהדרין יח, א.

ועד גם בענין טהרת המשפחה, "וזרקתי עליכם מים טהורים גו'"[209], שזה קשור עם "יפוצו מעיינותיך חוצה", מי המעיין שמטהרים בכל שהוא[210]. וכשם שמעיין מטהר, כך גם המעיינות של תורת החסידות מטהרים.

ועד יתירה מזו – המעיינות של תורת החסידות הם "מחי' מתים", כלומר, לא רק מטהרים מטומאת מת, את הנוגע במת, אלא מחיים את המת עצמו, כמאחז"ל[211] עה"פ[212] "יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך", שזוהי בחי' "טלא דבדולחא"[213], ש"כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו", שבחי' טל תורה הוא בחי' רזין ורזין דרזין דאורייתא[214], ובחינה זו בטל, טל תורה, בחי' טלא דבדולחא, הוא הטל שעתיד להחיות בו המתים, טל תחי'[215],

וכמבואר[216] החילוק בין שיורי טלא דבדולחא ל(עצמיות) טלא דבדולחא, ששיורי טלא דבדולחא הוא הענין דהזאת מי החטאת[217] (שלעתיד לבוא יהי' זה מהפרה העשירית[218]) שמטהר טמא מת (רק את הנוגע במת), "אכן לעתיד לבוא להיות תחיית המתים ממש זהו על ידי גילוי מבחי' עצמיות טל אורות ממש", טלא דבדולחא.

ויהי רצון, שבקרוב ממש יהי' "הקיצו ורננו שוכני עפר" ע"י טל תחי'.

מב. בזמן הזה הרי צריך להיות מעין והכנה לענינים שיהיו לעתיד לבוא – וזהו (בנדון דידן) ענין המקוה שישנו עכשיו.

וזה בא בקשר עם ה"מלוה מלכה" לטובת גמר ושכלול המקוה, שתהי' במוצאי שבת זה.

שבנין ותיקון מקוה זו הוא דבר שהי' צריך להיות כבר זמן רב לפני זה[219], ולא "להתעורר" עתה על ענין זה, ובפועל לא עשו זאת, ועתה סוף כל סוף עשו זאת (ומוטב מאוחר מאשר לא כלום).

ובקשר לזה עורכים "מלוה מלכה" במוצאי שבת זה. והרי זה קשור עם הזמן הנוכחי בשבת, זמן "רעוא דרעוין" – כי "רעוא דרעוין" דשבת וה"מלוה מלכה" במוצאי שבת הם הממוצע בין שבת ליום ראשון: "רעוא דרעוין" הוא החלק הממוצע שבשבת, וה"מלוה

209) יחזקאל לו, כה.
210) מקואות פ"א מ"ז.
211) כתובות קיא, ב (ע"פ גירסת היל"ש ואתחנן ריש רמז תתכד. הובא בתניא ספל"ו). וראה יל"ש ישעי' רמז תלא. תקו"ז בהקדמה (יב, סע"א). תי"ט (לח, ב).
212) ישעי' כו, יט.
213) ראה זהר ח"ב קלו, ב. קעו, ב (ספד"צ). ח"ג (אד"ר) קכח, ב. קלה, ב. ועוד. לקו"ת האזינו עג, ג.
214) סה"מ תר"ס ע' קא ואילך.
215) שבת פח, ב. חגיגה יב, ב. וראה תניא שם.
216) לקו"ת שם.
217) זח"ג מט, א.
218) רמב"ם הל' פרה אדומה פ"ג ה"ד.
219) ראה גם שיחת אור לי"ג תשרי (לעיל ח"א ע' 000).

מלכה" במוצאי שבת, כשמלוים את המלכה[220] ואת המלך[221] (כפי שהענינים הם בזה), הוא החלק הממוצע שביום ראשון.

ולכן, שיכריזו עכשיו אודות ה"מלוה מלכה".

מג. המענה לאלו השואלים מדוע יש טענות ואומרים שזה הי' צריך להיות זמן רב לפני זה וסוף-סוף עשו זאת עתה – דלכאורה זהו ענין שבעבר, ומה יש טענות עכשיו?

זהו מפני שאילו היו עושים זאת ריבוי זמן לפני זה, היו יכולים עכשיו להוסיף בזה בכפליים, כי בודאי אפשר תמיד לעשות את המקוה עוד יותר טוב ועוד יותר טוב.

וזה שעכשיו סוף כל סוף עשו, הרי זה הי' מוכרח כדי שהמקוה תהי' כדבעי.

ואלו האומרים למאי נפקא מינה, הרי הנשים היו הולכות בכל אופן למקוה מצד חשיבות הענין – הרי ידוע הסיפור עם אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע[222], שפעם הלך למקוה ברוסטוב, שהיתה עם כל ההידורים, וראה שעל המים צפות כמה שערות[223]. וכתב אח"כ מכתב חריף לממונה על זה: היתכן?! אע"פ שהמקוה היא אמנם בתכלית ההידור (מצד כללי ההלכה), הנה כאשר ישנו חסרון בנקיון המקוה (ועד"ז מובן בנוגע ליופי החיצוני של המקוה) – הרי אע"פ שישנן נשים שלא איכפת להן, וישנן נשים שאפילו אם איכפת להן ישתמשו במקוה בין-כה, כי יודעות את חשיבות הענין – אעפ"כ יתכן שאפילו אשה אחת ויחידה תימנע בגלל זה מללכת למקוה, או שבגלל זה תתעכב להתבונן בדבר, ומזה ייצא שתלך באיחור של יום, ותהי' טבילה שלא בזמנה – ומצד זה כדאי ומוכרח שהכל יהי' שם בשלימות, בלי שום שערות במים!

ומזה מובן גם בנדון דידן.

וכמובן, שאין זו הצדקה, כפי שאחרים רוצים להפיק מזה, שבזה יש לימוד זכות על הנשים, שאע"פ שהמצב הוא כך הן הולכות למקוה! ח"ו שבגלל זה לא יהי' שם כדבעי!

מד. כתבו לי לפני כמה חדשים שהמקוה תהי' מוכנה בשלימות בעוד שנים-שלושה שבועות – כך הי' הלשון. כאשר קיבלתי ידיעה זו, לא עניתי מאומה, כדי ש"מוטב יהיו שוגגין וכו'"[224]... ובפועל ממש – כבר עברו מאז חדשיים או קצת פחות (איני זוכר בדיוק), ועדיין לא נגמר, והמצב הוא שאיני יודע אם אפילו בעוד שנים-שלושה שבועות זה יהי' גמור (והלואי שכך יהי')!

ועד שקרה שם מה שקרה!

---

220) ראה שבת קיט, א.

221) ראה רמב"ם הל' שבת פ"ל ה"ב. שו"ע אדה"ז או"ח ס"ש ס"ב. וראה שבת שם, ב ובפרש"י ד"ה במוצ"ש.

222) אגרות־קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ס"ע פ־פא.

223) כ"ה גם בשיחת י"ד כסלו תשל"ט (בדברי משיח ח"ב). ובהנחה אחרת: שערה (ולהעיר מאגרות־קודש שם ריש ע' פא: על פני המים צפו זבובים. המו"ל).

224) שבת קמח, ב. ביצה ל, א.

שהמעשה שקרה שם בתחילת שבוע זה הי' בערך חדשיים מאז שכתבו לי שזה יהי' גמור בעוד שנים-שלושה שבועות!

על האשה שאירע עמה המעשה יש אמנם לימוד זכות גדול – כפי שמספרים, שמבלי הבט על מה שאירע עמה, היא מחייכת וצוחקת ומדברת בשמחה ובטוב לבב, ואף מחזקת נשים אחרות שלא יפחדו מזה ולא יימנעו מללכת למקוה בשמחה ובטוב לבב!

שבזה רואים את גודל ה"מסירת נפש" של נשי ישראל, שלמרות מצב המקוה בהוה, ואפילו לאחר המאורע המבהיל הנ"ל – ממשיכות הן להשתמש במקוה זו, ואפילו זו שאצלה אירע הדבר – הנה למרות המצב שבו היא נמצאת, ממשיכה היא לעודד את נשי ישראל שתמשכנה להשתמש במקוה זו.

ביקרתי במקוה זו כמה פעמים, ויכולני לומר שמה שלא אירעו מקרים נוספים כאלו רח"ל – הרי זה ניסים גלויים!

– יתכן שאירעו מקרים נוספים, אלא שלא רצו לצער אותי ולכן העלימו זאת ממני! אבל מהי התועלת בזה שמעלימים כו'?!

ח"ו שעבודתו של מישהו תהי' לגרום שנשי ישראל יצטרכו להשתמש בכח ה"מסירת נפש" שלהן! אדרבה: התפקיד הוא להשתדל שיהודי לא יצטרך להגיע לידי "מסירת נפש", אלא יוכל לעסוק בכל התורה ומצוותי' מתוך הרחבה, ומתוך שמחה וטוב לבב!

ועוד והוא העיקר: ענין זה נוגע לקיום ושמירת טהרת המשפחה אצל כו"כ מנשי ישראל שלעת עתה אינן נמצאות במעמד ומצב שימסרו נפשן על ענין זה, משא"כ כאשר המקוה תהי' בתכלית ההידור והיופי – שאז יוכלו לפעול עליהן ענין זה ללא צורך במסירת נפש!

ולכן, בהכרח לסיים את גמר ושכלול המקוה בתכלית השלימות – בהקדם הכי אפשרי!

מה. מכל הפעמים שהייתי במקוה – רק פעם אחת ויחידה פגשתי את אחד מהאחראים על מה שצריך להיות שם!

והייתי שם בכמה וכמה ימים, ובזמנים שונים ביום, מוקדם, מאוחר, ובהתחלת היום – עכ"פ תחילת היום שלי, שהיא ג"כ לפני חצות – בימי העבודה ובשעות העבודה – ולא פגשתי שם אף אחד מאלו שאחראים לבניית המקוה, מלבד פעם אחת ויחידה שפגשתי אחד מהם!

וגם זה (שפגשתי אותו) הי' בשבועיים האחרונים! שמסתמא הופיע שם כי רצה להבטיח ("באַוואָרענען") שלא אדבר על זה בהתוועדות, כי לא אוכל לומר שאף אחד לא מתעניין במה שנעשה במקוה, והראי' – שהוא הי' שם!

בלתי מוגה

איני מפרש בשמו, ואיני רוצה לפגוע בזה באף אחד. אני מדבר כאן רק בגלל גודל הענין.

והבעי' כאן אינה הכסף ולא ה"מלוה מלכה", אין שום מניעה כספית לענין זה – הבעי' היא העדר אחריות ושימת לב מצד האנשים שצריכים לעסוק בזה, ובאופן של "שלם", "שלם בגופו שלם בממונו ושלם בתורתו".

ואם היו עושים את מה שצריכים לעשות, הי' כסף וכל מה שצריך!

ויהי רצון, שעכ"פ מכאן ולהבא יעסקו בזה כדבעי ובשלימות. וכמבואר בשער היחוד והאמונה[225] שבכל רגע ורגע מתהווה העולם מחדש ממש – ובמילא מה שהי' עד עתה הוא עולם אחד, ומכאן ולהבא מתחיל עולם חדש, ולכן אפשר מכאן ולהבא לעסוק בזה בשלימות.

ושכל הענינים הקשורים עם המקוה יהיו באופן של "די והותר"[226], כפי שמפרשים[227], שכאשר ישנו "והותר" אז בודאי שזהו "די".

והקב"ה נותן הכל "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"[228], צריך רק שיהי' לזה ה"עמדו הכן כולכם", ולעשות כלי לקבל את ידו של הקב"ה.

מו. שיכריזו עכשיו אודות ה"מלוה מלכה", ושיקבלו שם את ה"די והותר".

ויהי רצון, שיקרבו ("מ'זאָל אַריינציען") כמה שיותר נשי ישראל להתנהג ע"פ טהרת המשפחה.

ועי"ז שהנשים עוסקות בעניניהן, יתוסף גם אצל האנשים בעניניהם. וגם – שהנשים מסייעות לאנשים בעניניהם שלהם. כפי שזהו בנוגע למצות תלמוד תורה, שנוסף לזה שאשה צריכה ללמוד את ההלכות הצריכות לה, היא גם מסייעת בתלמוד תורה של בנה ובעלה, ומקבלת על זה שכר[229] – "נשים במאי זכיין, באקרויי בנייהו לבי כנישתא ובאתנויי גברייהו כו'"[230]. ולכן אומרים בקשר עם הולדת בת בישראל "לתורה לחופה ולמעשים טובים", כידוע הוראת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע[231].

ויהי רצון, שיתקיימו אצלן כל ענינים אלו, וכאמור, שיסייעו גם לאנשים ובנים, כפי שהי' במתן תורה, שתחילה הי' "כה תאמר לבית יעקב[232] – אלו הנשים"[233], ואח"כ "ותגיד לבני ישראל[232] – אלו האנשים"[234].

---

225) פ"א.
226) ע"פ ל' הכתוב – ויקהל לו, ז.
227) ראה גם שיחת פורים תשט"ו (שיחות קודש (ברוקלין, תשס"ג) ס"ע 192).
228) נוסח ברכה שלישית דבהמ"ז.
229) הל' ת"ת לאדמו"ר הזקן פ"א הי"ד.
230) ברכות יז, א.
231) אגרות־קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"א ע' רי. "היום יום" כה מנחם אב. ספר המנהגים – חב"ד ע' 75.
232) יתרו יט, ג.
233) שמו"ר פכ"ח, ב. פרש"י עה"פ.
234) שמו"ר שם.

ובקרוב ממש יקויים היעוד "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם", בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובמהרה בימינו ממש.

[הכריזו אודות ה"מלוה מלכה"].

– שיחה ה' –

מז. ביאור ההוראה מהזהר דפרשתנו (מזה שדוקא אצל יעקב ודוד נאמר מספר שנותיהם "בעלמא") יובן ע"פ מ"ש בלקו"ת ד"ה והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי[140] שאותו מציין בהערה.

בלקו"ת מבאר, ש"ביום השלישי" הוא בחי' יעקב, שמדתו מדת הרחמים, תפארת, ספירה השלישית, קו האמצעי, שבעבודה זוהי תורה, הקו האמצעי. ו"ביום השביעי" הוא בחי' דוד, שביום השביעי הוא בחי' מלכות, ענינו דדוד המלך, שבעבודה זוהי עבודת הביטול.

שזה (שדוד קשור עם ביטול) הוא אחד מהביאורים מדוע דוד הי' בר נפלי (והי' זקוק לשנים שאדם הראשון והאבות ויוסף נתנו לו), כי מכיון שענינו הוא ספירת המלכות, "דלית לה מגרמא כלום"[235], ענין הביטול, הוא אינו מציאות מצד עצמו, הוא "בר נפלי".

אבל אין הכוונה שיהי' רק ביטול, כי הכוונה היא שתהי' עבודה ושיפעלו בעולם [שהרי ספירת המלכות ענינה ירידה למטה, כלומר, שההשפעה וההמשכה למטה נעשית ע"י ספירת המלכות. ומזה מובן שעבודת האדם בעניני העולם (ע"י ירידתו לעניני העולם) קשורה אף היא עם בחי' המלכות], ואם זהו רק ביטול – אז לא שייכת עבודה: לא שייך ענין התפילה, שהרי הוא בטל, ומי יתפלל לה'?! הוא אינו שייך לתורה, שבה נוגע תוקף, עד שהתורה תהי' נקראת על שמו[236], ואם הוא בטל אין זה יכול להיות; והוא אינו שייך לקיים מצוות, שלזה צריכים להיות בעל הבית ומלך על עניני העולם שבהם מקיימים מצוות, וכשהוא בטל הרי הוא היפך של בעל הבית על העולם.

כלומר, הכוונה אינה שיהי' רק ביטול, "בר נפלי", כי הכוונה היא שיהיו ויפעלו בעולם, "בעלמא", ע"י קיום מצוות בעניני העולם, שמציאות העולם היא מציאות אמיתית, כמבואר במאמרי אדמו"ר מהר"ש[237] (כמדובר לאחרונה[238]), שמכיון שמקיימים מצוות בעניני העולם, שמצוות הן מציאות אמיתית, מוכרחים לומר שהעולם הוא מציאות אמיתית, ובמילא כשהוא פועל בעולם (ע"י המצוות) הוא צריך להיות בעל הבית אמיתי על העולם. ולכן אי אפשר שיהי' רק ענין הביטול.

235) זהר ח"א לג, ב. רמט, ב. ח"ב רטו, א. ועוד.
236) ע"ז יט, א. וראה קידושין לב, סע"א-ב.
237) סה"מ תרכ"ט (קה"ת, תשנ"ב) ע' קסא-ב. המשך מים רבים תרל"ו פרק קנח (ע' קעה). ובכ"מ.
238) שיחת יום שמח"ת (לעיל ח"א ע' 000).

ולכן נאמר שהביטול צריך להיות לא סתם ביטול, אלא ביטול שבא מצד וקשור עם קבלת עול של הקב"ה. שאז הוא אינו סתם בטל לגבי הכל וכולם, שאז אינו יכול לפעול מאומה ע"י עבודתו, אלא אדרבה – מכיון שהביטול בא מצד קבלת עולו של הקב"ה, זה נעשה "ראשית העבודה ועיקרה ושרשה"[239], כי מכיון שהוא בטל להקב"ה, הנה כשהקב"ה תובע שביחס לעולם הוא יהי' מציאות, ומציאות אמיתית בתוקף, בעל הבית ומלך, כדי שיוכל לעשות את עבודתו (להתפלל, ללמוד תורה ולקיים מצוות) – הוא מציאות בתוקף, בעל הבית ומלך[240], ואצלו "אמר מלכא עקר טורא"[241], הוא מנהיג את העולם, את "עלמא".

כפי שהי' אצל דוד, שעם היות שהי' בתכלית הביטול, "שויתי ודוממתי"[242], הרי הוא לא נשאר בר נפלי, אלא הוא קיבל שנים ו"אתקיים דוד מלכא בעלמא", בתור מלך, מציאות בתוקף.

כלומר, שלגבי הקב"ה הוא בטל, אבל לגבי העולם הוא מציאות בתוקף ובעל הבית ומלך, ומנהיג את העולם שהוא מציאות אמיתית (מכיון שכך רוצה הקב"ה), כנ"ל.

ועד שהוא נמצא בעולם ומנהיג אותו (ע"י קיום מצוות בעניני העולם) באופן ד"מלכתחילה אַריבער"[243]: לא שאינו נמצא בעולם, אלא בהיותו בעולם הוא עומד "מלכתחילה אַריבער", למעלה מהעולם.

הוא בטל לגמרי להקב"ה, "אני נבראתי לשמש את קוני", אבל מכיון שהקב"ה (שאליו הוא בטל) רוצה שיעשה דירה לו ית' בתחתונים, הוא מציאות בתוקף ביחס לעולם (ועד שבריאת העולם כולו היא "בשביל ישראל"[244]), וממשיך מ"ברוך קונך"[245] (עולם האצילות), "לשמש את קוני", ב"ברוך עושך"[245], בעולם העשי'[246].

מח. מנין יודע יהודי כיצד עליו להתנהג בעבודתו בעולם בתור בעל הבית על העולם? זהו ע"י התורה (ענינו דיעקב), המורה ליהודי כיצד עליו להתנהג בכל הענינים.

שגם בתורה ישנם שני הענינים הנ"ל, (א) יש לו קבלת עול וביטול להקב"ה; ו(ב) מצד הקבלת עול שלו הוא נעשה מציאות בתוקף:

בתור הקדמה ללימוד התורה צריך להיות "ונפשי כעפר לכל תהי'"[247], ביטול בתכלית, נפשו נעשית בדוגמת עפר (שעליו דורסת רגל). כפי שמרומז גם בשם "יעקב"

239) תניא רפמ"א.

240) בהנחה אחרת: תנועת הביטול אינה מפני שבעצם אינו מציאות כלל, אלא מפני שמציאותו היא מציאות האדון – קבלת עול.

241) ראה ב"ב ג, ב.

242) תהלים קלא, ב.

243) ראה אגרות־קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תריז. לקו"ש ח"א ע' 124. חכ"ד ע' 166. ועוד.

244) תנחומא (באָבער) ר"פ בראשית פי' ג' וה'. לקח טוב (פס"ז), פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. וראה ב"ר פ"א, ד. ויק"ר פל"ו, ד.

245) נוסח קידוש לבנה.

246) ראה תו"א משפטים עה, ד. עו, ב. תו"ח משפטים תיא, א. תכה, ב ואילך. סהמ"צ להצ"צ פב, א ואילך. אוה"ת שם ע' א'קכא.

247) תפלת "אלקי נצור" (ברכות יז, א).

(שענינו תורה): "יעקב" הוא יו"ד עקב, שהיו"ד מורה על ביטול, בחי' שמן (שלכן הי' אצל יעקב "ויצוק שמן")[248].

ומצד זה שהוא בטל, "ונפשי כעפר לכל תהי'". וכאשר הוא בא לקבלת עול וביטול להקב"ה – זה מביא ל"פתח לבי בתורתך"[247], שהוא נעשה מציאות שלימה בתוקף, "פתח לבי", בלימוד התורה שלו.

ומכיון שהוא מפיק מהתורה כיצד להתנהג בכל הענינים בעולם – התוקף בלימוד התורה מביא לכך שכאשר הוא יוצא לעולם הוא יעמוד בתוקף, ויהי' שם בעל הבית ומלך, בכדי שיוכל לפעול עם עניני העולם (ע"י קיום המצוות), ועד שבכח התורה ביכלתם של בני ישראל לפעול שינוי במציאות העולם, באופן ד"מאן מלכי רבנן"[249], "אמר מלכא עקר טורא" – תכלית התוקף.

בכדי להיות בעל הבית על התורה, שהתורה תהי' "נקראת על שמו" – זוהי כבר דרגא נעלית הדורשת הכנה יתירה: תחילה צריך ללמוד לגירסא, אח"כ לעיונא, וביגיעה וכו', עד שמגיע לדרגא שבה התורה "נקראת על שמו".

אבל בעל הבית על העולם – הוא כל אחד מישראל, כי כל אחד מישראל, מיד כשנעשה בר-מצוה, נעשה בעל הבית על עניני העולם להשתמש בהם לקיום מצוות. כמו במצות תפילין: הוא נעשה בעל הבית על הקלף הגשמי של הבהמה ועל הדיו ועל כל הפרטים שצריכים עבור תפילין, שמשתמש בהם לקיום מצוה של הקב"ה, ופועל שמעניני העולם ועמהם ייעשה "אשר קדשנו במצוותיו וצונו", צוותא וחיבור[250] עם הקב"ה.

וכיצד יודע יהודי כיצד צריכה להיות הנהגתו ועבודתו בעולם כבעל הבית על העולם – זהו, כאמור, ע"י התורה (ענינו של יעקב).

ועפ"ז מובן מדוע אצל יעקב ואצל דוד איתא בזהר הלשון "בעלמא", ואצל דוד איתא "מלכא בעלמא" – כי שניהם מדגישים בעבודה את הנקודה הנ"ל, שצריכה להיות העבודה "בעלמא", עי"ז שיהודי הוא בעל הבית ומלך שם, ומשתמש בעניני העולם לעשות את עבודתו:

ענינו של דוד הוא "דוד מלך ישראל חי וקיים" (כמאמר הגמרא בראש השנה[251]), ובעבודה – זה שיהודי הוא מלך ובעל הבית בעולם כדי לעשות שם את עבודתו בעניני

248) בהנחה אחרת: "עקב" מורה על ענין הביטול, כי העקב הוא חלק הרגל שדורך על הארץ. ובעבודת האדם – הרי זה הענין ד"ונפשי כעפר לכל תהי'", בדוגמת העפר שדורכים עליו עם העקב שברגל. וע"י הקדמת הביטול נפעלת המשכת החכמה – אות יו"ד [וכפי שנת"ל (סכ"ז) שלכן נאמר ביעקב "ויצוק שמן על ראשה", שמן הוא בחי' החכמה], שזהו הענין ד"פתח לבי בתורתך" (לאחר הקדמת הביטול ד"נפשי כעפר לכל תהי'").

249) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב.

250) ראה לקו"ת בחוקותי מה, ג. מז, ב. חוקת נז, ד. ובכ"מ – נסמנו בסה"מ פורים ע' ז הערה 55.

251) כה, א.

העולם (שזה בא ע"י קבלת העול והביטול להקב"ה), כלומר, שקבלת העול והביטול לה' מוכרחים להימשך בזה שיהודי יעשה את עבודתו ב"עלמא" כבעל הבית על "עלמא". והפעולה ב"עלמא" כבעל הבית שם באה בכח התורה, ענינו דיעקב. ולכן איתא גם אצל יעקב "בעלמא".

מט. ויהי רצון, שמה"והזה . . ביום השלישי" (בחי' יעקב) נבוא בקרוב ממש ל"ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו"[252] (כמובא בלקו"ת שם), שזה קאי גם על הגאולה השלישית ובית המקדש השלישי[253],

ושיהיו כל שלוש השלימויות ("ויבוא יעקב שלם"): שלימות התורה, שלימות העם ושלימות הארץ, "ארץ אשר . . תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"[254], ובאופן שיושבים וחיים שם בשלוה, כפי שיעקב ביקש (כאמור בפרשה שהולכים לקרוא תיכף במנחה) "וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען – וישב, ביקש יעקב לישב בשלוה"[255] (שזהו הענין ד"וישב"),

נמשכת הישיבה בארץ בשלוה אצל בני ישראל עכשיו, כי לכל אחד מישראל יש "מורשה קהלת יעקב"[256], שכל בני ישראל יושבים בשלוה בכל מושבותיהם, ע"ד כפי שהי' במצרים ש"לכל בני ישראל הי' אור במושבותם"[257], וכל אחד מישראל, היכן שהוא נמצא, גם בחוץ לארץ, עושה שם ארץ ישראל (כפתגם הצ"צ[258]),

עד שבאה הגאולה כפשוטה למטה מעשרה טפחים, כפי שאמר אדמו"ר מהר"ש להצ"צ[259] שצריכים ורוצים את משיח בפועל כפשוטו למטה מעשרה טפחים, שיהי' בפשטות "יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו . . ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמות ה' . . והצליח ובנה מקדש במקומו וקיבץ נדחי ישראל . . ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד שנאמר אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד",

ובמהרה בימינו ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן "ווי וואָנט משיח נאַו"[260].

אח"כ מזג משקה ונתן את ה"מזונות" לר' ש. שי' מ. ונתן את בקבוק המשקה לר' י. שי' פ. – עבור ה"מלוה מלכה".

---

252) הושע ו, ב.

253) פרש"י שם.

254) עקב יא, יב.

255) ר"פ וישב (לז, א) ובפרש"י (שם, ב).

256) ברכה לג, ד.

257) בא י, כג.

258) הובא באגרות־קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תפה ואילך. לקו"ש ח"ב ס"ע 621. ח"י ע' 3. וראה בארוכה שיחת ש"פ פינחס תנש"א (דברי משיח ח"ד ע' 265 ואילך).

259) ראה לקו"ש ח"ו ע' 80 הערה 70. חי"ח ס"ע 1־490. סה"מ חנוכה ס"ע רנג. ובכ"מ. וראה סה"ש תורת שלום ע' 237. אגרות־קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תפה. ח"ב ס"ע שכב.

260) לפי א' היומנים מההתוועדות הי' זה אחרי שנתן את המשקה עבור ה"מלוה מלכה".

אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 5:20.

אחרי תפילת מנחה התחיל לנגן "שיבנה ביהמ"ק"].

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לע"נ

ר' **פרץ** בן **יצחק** ע"ה

נלב"ע י"ב כסלו תשפ"ה

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם

בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

תיכף ומיד ממש

לזכות

הת' **שניאור זלמן** שי'

לרגל הבר מצוה ביום י"ג כסלו תשפ"ז

שיגדל להיות חי"ל

בחיל המלך – מלך המשיח

*

נדפס ע"י הוריו

הרה"ת **אפרים פישל** ומרת **חנה** שיחיו

טסלר

לזכות משפחות

שי ו**ברק מיארה, יעקב** ו**אסתר בן איון,**

אלירן ו**חן חני זכריה, אושרי** ו**רותם מלכה**

שיחיו

להצלחה רבה ומופלגה

ושיזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

בלתי מוגה

ר"ד ב"יחידות" לגבירים – תנש"א

יום רביעי, ז' תשרי

• לאחת ששאלה (כנראה) מה יכולה לעשות כדי שבתה תזכה לשידוך אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (באנגלית, הלשון בערך): "**הדבר הראשון הוא שהיא תתנהג ע"פ שולחן ערוך. והדבר השני הוא – תנסי לעזור לאנשים סביבך עם הצטרכויותיהם – לא בשביל** (חסר קצת)**, אלא בשביל קיום מעשה טוב, ואז תמצאי שידוך טוב בקרוב יותר מהמשוער**", ונתן לה חתיכת לעקאַח באומרו: "**שתהי' לך שנה מתוקה ובשורות מתוקות**".

• מר[1] דוד שי' מינץ ואשתו ביקשו ברכה להצליח באימוץ ילד, ובין היתר הזכירו את האפשרות למצוא ילד לאימוץ מטוניס.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "**התקלה** ("obstacle") **העיקרית בנוגע לאימוץ היא, שע"פ החוק הרשויות אינן מתירות לגלות מיהם ההורים האמיתיים, ובגלל זה יש לכם תמיד ספק אם אתם מאמצים ילד יהודי או ילד אינו–יהודי. ואחד הפתרונות לזה הוא – לאמץ ילד שהוא בודאי נולד מאם אינה–יהודי', וזה עדיף מנקודת מבט ההלכה. אבל זו חייבת להיות אשה בריאה, אבל לא – במיוחד לא – עם מחלת נפש, כי רוב הנשים הנותנות את ילדיהן לאימוץ אינן אינגאַנצן געזונט[2]. אבל אם אתם יכולים למצוא מישהי הנותנת ילד לאימוץ בגלל גורם גלוי שאינו קשור לבריאות האם – אז עדיף לאמץ ילד אינו–יהודי ולעשות גירות כהלכה, ואז אתם בטוחים וזה נעשה הילד שלכם**".

מר מינץ שאל משהו, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "**יכול להיות ילד נוסף ג"כ, אבל זה חייב להיות ילד שיש לכם את האפשרות לברר מה קורה... בטוניס – הזכרתם את טוניס – בטוניס יש כמה רבנים הקשורים לחב"ד, אולי הם יכולים לעזור לכם. אחד מהם הוא הרב פינסון, והוא גר בטוניס שלושים שנה או עשרים וחמש שנה, ואולי הוא יכול לעזור לכם בכל ענינים אלו. ועכשיו בקשר למצב הכלכלי שם – אפשר להיות ילד ממשפחה בריאה, אבל משפחה הגרה בטוניס – בדרך כלל אינם אנשים עשירים, והם מחפשים אולי מישהו יכול לעזור להם עם ילד נוסף. והשי"ת יברך אותך ללכת מחיל אל חיל, ושיהיו לך בשורות טובות אודות המוצרים שלך, ובשורות טובות אודות המוצרים שלך ב...** (חסר קצת)", ונתן לו ולאשתו חתיכות לעקאַח באומרו לכ"א: "**שתהי' לך שנה מתוקה**".

גב' מינץ ביקשה ברכה, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בלה"ק): "**בכל הענינים**".

כשהחלו ללכת, פנה כ"ק אדמו"ר שליט"א לגב' מינץ ואמר (באנגלית): "**שמך הוא שמחה**"[3].

הנ"ל השיבה בחיוב, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "**זאת אומרת שיש לך קשר ישיר עם שמחה!**".

---

1) החלק הראשון של ר"ד זה נדפס במקומו בדברי משיח תנש"א ח"א (ע' 288), וכאן בא ההמשך שנשמט שם.

2) = בריאות לגמרי.

3) הכוונה לשם אמה (שנכלל בשמה – "רחל בת שמחה") – ראה גם ר"ד ביחידות לגבירים ה' תשרי תשמ"ח (דברי משיח ח"א ריש ע' 531); ג' ניסן תשמ"ח (דברי משיח ח"ג ע' 536). **המו"ל**.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

ר' **דורון הלוי** שי' בן **לאה**

והת' **שלום דוב בער** שי' בן **חנה**

לרפואה שלימה וקרובה

ושיזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לעילוי נשמת

המשמש בקודש הרב החסיד

חנני' סיני דוד (חס"ד)

בן הרב **מאיר** ע"ה

הלברשטם

נלב"ע י"ט כסלו ה'תשפ"ו

תנצב"ה

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם

בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

תיכף ומיד ממש

*

נדפס ע"י בניו ובנותיו שיחיו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לז״נ

הרב **עובדי׳** ב״ר **שלום** ע״ה **גוחפי**

נלב״ע בשבת קודש פרשת וישב,

כ״א כסלו ה׳תשע״ב

ת.נ.צ.ב.ה.

*

לזכות משפחת **גוחפי** ובני ביתם שיחיו –

קראון הייטס

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לעילוי נשמת

הוו״ח **זיסא בן ציון** בן הוו״ח **לוי** ע״ה

ליבערמאן

נפטר ח״י כסלו

ת.נ.צ.ב.ה.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

החתן הרה״ת **מנחם מענדל** והכלה מרת **מנוחה רחל** שיחיו

בנין

לרגל נישואיהם בשעטומ״צ, יום שלישי י״ד כסלו ה׳תשפ״ז

שיבנו בית בישראל, בנין עדי עד

על יסודי התורה והמצוה

כפי שהם מוארים במאור שבתורה

זוהי תורת החסידות

ויזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח״ר כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

לעילוי נשמת

הרה״ח הרה״ת **שמעון**

ב״ר **מנחם שמואל דוד** הלוי ע״ה

רייטשיק

נלב״ע כ׳ כסלו ה׳תשפ״ב

•

נדפס על ידי בני משפחתו שיחיו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

בינת משיח:
בינת-העל
לתורתו של משיח!

חפשו כל נושא בתוך למעלה מ-200 ספרים:

ספר המאמרים, דברי משיח, לקוטי שיחות,
דבר מלכות, שיחות קודש, אגרות קודש,
היום יום, בצל החכמה ועוד!

בקרו עכשיו:

https://lubavitch.si

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכי"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר

בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –

"לאלתר לגאולה" ו"הנה זה משיח בא"

ובעגלא דידן יתגלה לעין כל

ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו מי"ד ממ"ש ממש!

●

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חיינו – בית משיח

להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו –
כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בני ישראל שליט"א
בכל מושבותיהם

תיכף ומי"ד ממ"ש, נאַו!

נדפס בנדיבות v2vc fund

ע"י ולזכות

ר' **מאיר** וזוגתו מרת **נעמי רבקה**

בנם

ישראל הירש

ובנותיו

חסיא דבורה

נאוה בינה

שיחיו

קלאפמאן

קורל ספרינגס, פלורידה